HIIUMAA TEATAJA

Hiiumaa valla väljaanne • Tasuta

Mai 2021 • nr 40

Jätkusuutlik Hiiumaa

Hiiu Jähu: esimene hiiumaine maheviljast jahvatatud jahu poelettidel

KÄROLYN KIVISTIK
vallavalitsuse avalike suhete spetsialist

„Jätkusuutlik Hiiumaa" on artiklisari, kus tutvustame UNESCO programmialal „Inimene ja biosfäär" toimetavaid Hiiumaa ettevõtteid, kes majandavad saare hoitud elukeskkonnas loodusega kooskõlas.

Marys ja Even Suislepp oma jahulas. Foto: Kärolyn Kivistik

Even ja Marys Suislepp on tegusad noored, kes kohtusid Tartus ülikooliõpingute ajal. Neil on Valgul talu ning kummalgi oma ettevõte: Evenil Kraaviperve Talu OÜ ja Marysel Kaldamäe OÜ.

Üheskoos lõid noored kaubamärgi Hiiu Jähu, mille alt toodetakse ja turustatakse Austrias käsitööna valminud kiviveskiga jahvatatud jahutooteid.

Aprillist on Hiiu Jähu müügil Hiiumaa Coopi poelettidel. Kevadest kannab see ka Hiiumaa rohelist märki.

Marys on tegelikult pärit hoopis Saaremaalt. Even üles kasvanud Tallinnas, suved veetis ta aga Hiiumaal vanavanemate juures. „Olen traktoris vanaisa põlvel istudes põlde kündnud ja Belarusi kange kangutanud – ju sealt see põllumajanduse pisik tuligi," rääkis Even. Ta naljatles, et peale maaülikooli lõpetamist oligi ta järgmisel hetkel juba Hiiumaal, veok lihaveistega hoovi peal, ning tuli peremeheks hakata. Talutööd polnud Maryselegi võõrad – tema vanavanemad pidasid piimakarja ning heinategugi on juba lapsepõlvest tuttav.

Eveni ja Maryse kodu asub Eveni vanavanemate talust mõnesaja meetri kaugusel. „Kunagi saab ehk meie kodu ka taluks nimetada, praegu on see lihtsalt maja põllu peal," leidis Even. Hiiumaale tuleku ja talupidamise alustamise hea eeldus oligi see, et Eveni vanavanemate ajast oli olemas kõik tarvilik veisepidamiseks: töökorras Belarusi traktorid, hästi hoitud põllumajandustehnika, aastaid tühjalt seisnud kolhoosilaut ning parajas koguses põllumaid.

Esimesed viis aastat kasvatasid Even ja Marys veiseid. „Evenil tuli ülikooliõpingute ajal hullumeelne plaan veiseid kasvatama hakata. Mina loomi ei kartnud ja tulin ideega kaasa," rääkis Marys. Sellegipoolest tõdes ta, et see hetk, kui loomakari autolt maha tuli, oli siiski pisut hirmus: „Tõmbasime igale poole traate ette ja valmistusime, et 25 veist läbi metsa kuskile amokki ei jookseks. Tegelikult tulid nad rahulikult veokilt maha, vaatasid ringi ja sõid näpu vahelt porgandit." Even lisas, et ka veised tõid nad Saaremaalt.

Kui teha, siis hästi

Kuigi loomapidamine tuli Evenil ja Marysel hästi välja, on noored sellest praeguseks loobunud ja tegelevad hoopis viljakasvatusega. Veisekasvatus sobib küll Hiiumaale väga hästi, kuid sellega elab nende arvates ära ainult siis, kui loomi on palju või talupidaja saab kasutada suuremaid toetusi toovaid poollooduslikke kooslusi.

Eveni sõnul kasvatavad nad mahevilja just seetõttu, et kui midagi teha, siis teha hästi: „Rohelist ja mahedat väärtustatakse üha enam."

Mahepõllumajandus on Eveni sõnul töömahukam ning keemiliste preparaatide pritsimise asemel tuleb tegeleda umbrohtude mehaanilise kurnamisega – äestamise ja kultiveerimisega. „Mahepõllul ei saagi umbrohust lahti, seda saab mulla harimise võtete ja külvikorraga vähendada," selgitas Marys. Even tõstatas küsimuse, kas üks viljapõld peabki üldse nii puhas olema: „Sajad hektarid monokultuuri, kus ükski putukas ei ela, ega seegi loodusele tegelikult väga hea ei ole – kahe otsaga asi."

Kui lisada eelnevale ka mahevilja väiksem saagikus, siis jõuab põhjusteni, miks mahetooted on poeriiulitel veidi kallimad, kui suurte tööstuste tavaviljast tehtud kaubad.

Poes 11 eri toodet

Hiiu Jähu Hiiumaa Coopi kaupluste lettidele jõudmine sujus Eveni ja Maryse sõnul kiirelt. „Leppisime Coopi esindajatega kohtumise kokku reedeks, teisipäeval saime neilt juba tellimuse ja kolmapäeva hommikul olid meie tooted poelettidel müügis," rääkis Even.

Praegu on kauplustest võimalik osta 11 sorti Hiiu Jähu toodet. „Kaerajahu oleks kaheteistkümnes, aga selle jahvatamine tahab veel pisut timmimist," ütles Marys.

Lisaks on paljud kohalikud leivaküpsetajad otse Maryse poole pöördunud ja tellivad sobiva fraktsiooniga jahu: „Poejahud on pulbriks jahvatatud, leivaküpsetajad tahavad aga natuke jämedamat jahu."

Maryse sõnul võib jahu erisoovidega alati otse tema poole pöörduda. Kui kiire külviaeg möödas, on plaanis avada e-pood, kus soovijad saavad meelepärase jahvatusega jahu tellida. Hiiu Jähu Facebooki leht juba tegutseb ning seal plaanivad noored täpsemalt kajastada jahu teekonda põllult pakki.

Jahul lõhn ja maitse

Even ja Marys on oma jahutootmise ruumi hellitavalt jahulaks nimetanud. Kui sinna siseneda, lööb ninna meeldivalt mahe jahulõhn. Poest ostetud jahupakki avades tavaliselt midagi niisugust ei tunne. Seda on öelnud ka paljud kliendid, kes Hiiu Jähu tooteid tarbinud, et nende jahu lõhnab ja maitseb väga hästi.

Maryse sõnul on nende jahu n-ö täisterasem kui poejahu: „Mahetera on üldiselt väiksem ja kesta osakaal viljast on protsentuaalselt suurem. Seetõttu ongi mahejahu pruunikam ja täisterasem." Hiiu Jähu püül on jahvatatud küll valgest viljatuumast, aga siiski pole see nii valge nagu tööstuslik jahu.

Hiiu Jähu on maitsvam tõenäoliselt ka seetõttu, et see on jahvatatud kiviveskiga ega saa tootmisprotsessis kuuma. Suurtes tööstustes jahvatatakse jahu haamerveskis, mis mõjutab teravilja kasulikkust ja maitseomadusi.

Põllumajandus pika vinnaga

Eveni sõnul soovivad nad oma kasvatatava vilja sortimenti laiendada ja põnevaid kultuure pakki panna: „Kui sel kevadel ei külva, siis järgmine hetk seda asja pakki panna on 2022 lõpus. Seepärast tahamegi sel aastal kõiksuguseid põnevaid kultuure katsetada." Marys lisas, et põllumajandus ongi pika vinnaga ja üsna pikalt tuleb ette mõelda.

„Teraviljatootmine on üldiselt mahtudele orienteeritud ning suurettevõtete eesmärk on teine. Kui teha natuke väiksemalt, tuleb asju teistmoodi kasvatada ja rohkem töötlemise peale mõelda ning leida oma nišš," rääkis Even.

Sel kevadel on neil plaan maha panna nii kikerhernest kui ka läätse, mõlemad seemned on juba ka ootel. „Tundub, et trend liigub suunas, et liha on *out* ja kikerhernekotlet *in*," märkis Even. Ta lisas, et sügisel on näha, mida põnevat nende toodangust poelettidelt leida võib.

Marys loodab, et kikerhernes ja läätsikka kasvavad Hiiumaal: „Keegi pole siin väga katsetusi teinud, et kas saab asja. Kasvatasime eelmisel aastal tavalist hernest ja see kasvas Hiiumaal küll väga hästi." Even lisas, et linnud sõid küll kolmandiku hernesaagist ära. „Peale külvi hakkasid väiksed tõusmed tulema ja siis tulid linnuparved põllule sööma – kui see 200pealine parv peale tuleb, ei jää sealt midagi järele," nentis Marys.

Hiidlased „ajavad koju"

Küsimusele, kuidas hiidlased uued tulijad vastu võtsid, vastas Marys, et hiidlastel on tore n-ö koju ajamine ehk uurimine, kust perest pärit oled: „Kui kuuldakse, et Eveni vanavanemad on kohalikud, saame kohe jutule." Tema sõnul on neid siiski hästi vastu võetud.

Marys lisas, et põllumeeste konkurents maa peale on loomulik, sest maa on piiratud ressurss. Neil oli alustades Eveni vanavanemate maa, lisaks on nad rentinud maad juurde: „Kui on näha, et asjalik maatükk on unarusse jäetud, oleme pakkunud, et võime seda hooldada ja toimetada. Maaomanikud on kõik toredad, kui nendega rääkida ja suhelda."

Maryse sõnul on oluline maaomanikega suhelda ja kontakti hoida: „Kui keegi meilt abi küsib, näiteks hoovi serval oleva sigade songermaa või umbrohuväljaga, siis oleme ikka aidanud. Asi see meil traktoriga ära teha on. Käsitsi teeks ta seda mitu päeva."

Teravili ei jookse ära

Even ja Marys saavad talutöödega peamiselt oma jõududega hakkama. Kombaini teenust ostavad nad sisse naabrimehelt ja aeg-ajalt käivad abis ka vanemad.

Küsimusele, kuidas nad kõike jõuavad, vastas Marys naljatades, et teravili ei jookse vähemalt põllult ära. Kui nad loomapidamist alustasid, tuli aeg-ajalt ikka ette, et kui nad Saaremaa praamil olid, helises telefon, et mõni veis on lahti. „Me ei teadnud kunagi, kas see on meie veis või mitte ja kui palju neid lahti on," rääkis Marys. Veiseid kasvatades pidi 24/7 valvel olema. Eriti keeruline oli loomade poegimisperiood. Viljaga aga seda muret pole.

Kevadel on Evenil ja Marysel kiire, sest on külviaeg. Suvel jälle pisut rahulikum ja sügisel, kui viljakoristus, taas kiirem. Suvi ja talv on aeg, mil nad saavad rohkem uute toodete arendusega tegeleda.

SÜNDINUD UUED VALLAKODANIKUD

Saskia Lauri
Saara Kallaste
Ursula Aun
Hugo Luup

Õnnitleme vanemaid!

Liikumissari „Hiiumaa liigub 2021" algab!

1. mail ööpäeva jooksul Kärdla linna virtuaaljooks. Korraldaja: Kärdla kultuurikeskus. Toimumiskoht: Kärdla. Täpsem info: **https://kultuur.hiiumaa.ee/**. Osalustasuta.

22. juunil Kõrgessaare jaanijooks. Korraldaja: Kõrgessaare VAK; start: Kõrgessaare vaba aja keskuse juures. Osalustasuta.

5., 12, 19. ja 26. augustil orienteerumine vabalt valitud neljapäevakul augustikuu jooksul. Korraldaja: HOK. Toimumiskoht: Hüti, Meelste, Lehtma, Kapasto. Täpsem info: **https://hok.ee/**.

25. septembril kettagolf Palukülas. Korraldaja: Dagö DG. Toimumiskoht: Paluküla tervisespordikeskuse kettagolfirajad. Täpsem info: **www.facebook.com/DagoDiscGolf**.

Ala tutvustavad treeningud augustis ja septembris eelregistreerimisega. Osalustasuta.

2. oktoobril Tahkuna maastikujooks. Korraldaja: Hiiumaa jooksugrupp.

9. oktoobril Emmaste rattanädalavahetuse elamussõit. Korraldaja: Aerobike.

21. novembril ronimisseina jooks. Korraldaja: Tuuletorn.

12. detsembril laternamatk „Ring ümber Kärdla". Korraldaja: Hiiumaa vallavalitsuse spordikomisjon.

Liikumissarja korraldab Hiiumaa vallavalitsuse spordikomisjon koostöös erinevate spordiklubidega ja Hiiumaa valla hallatavate asutustega.

Osalema on oodatud kõik tervise-, harrastus-, rahva- ja tippsportlased igas vanuses.

Liikumissarja lõpetamine leiab aset 12. detsembril peale viimast etappi Hiiumaa spordikeskuse ees või sees.

Auhinnad loositakse välja kõikide nende vahel, kes osalevad vähemalt neljal etapil. Peaauhind, 750eurone Kerttu Spordi kinkekaart läheb loosi nende vahel, kes osalevad vähemalt kuuel etapil.

Iga osaleja saab eelkõige hea emotsiooni ja mõnusa toonuse läbitud etapist.

Vallavalitsuse istungitelt

◌ Kinnitati Hiiumaa valla 2021. aasta hankeplaan.

Otsustati korraldada:

- lihthankemenetlusega riigihange „Kärdla Keskväljaku haljastus- ja heakorrateenus";
- avatud hankemenetlusega riigihange „Käina huvi- ja kultuurikeskuse rekonstrueerimise 3. etapi ehitustööd hooneosades A, B ja C";
- väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlusega riigihange Hellamaa sotsiaalküla projekteerimiseks;
- väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlus Hiiumaa spordikeskuse III ehitusetapi töödeks;
- konkurentsipõhine läbirääkimistega hankemenetlus Kärdla põhikooli ehitustöödeks.

◌ Kärdla osavald kuulutas välja eelläbirääkimistega pakkumise vallavara kasutusse andmiseks. Pakkumisel on osa vallale kuuluvast Rannapargi haljastatud maaüksusest pindalaga 1643 m². Pakkumised tuleb esitada hiljemalt 16. aprilliks.

◌ Tunnistati riigihankes „Avalik bussiliinivedu Hiiu maakonnas 2022–2029" edukaks ASi Hansa Bussiliinid esitatud pakkumus kui kõrgeima väärtuspunktide koguarvuga pakkumus, kus liinikilomeetrihind on 1,023 eurot.

◌ Kinnitati Kärdla keskväljaku pergola koosseisu kuuluva toiduainete jaekaubanduseks mõeldud kinnise kauplemispinna (paviljon nr 1) kasutusse andmiseks läbi viidud pakkumise võitjaks OÜ Hiiu Roheline.

◌ Garantiikirja andmine: Hiiumaa vallavalitsus garanteerib Palade spordihoone energiatõhusaks muutmise projekti omafinantseerimise summas 340 560 eurot.

◌ Kooskõlastati Hiiumaa jäätmejaama taotlus hinnakirja muutmise kohta alates 1. aprillist 2021. Hinnakiri on jäätmejaama kodulehel. Vt ka infot lk 7.

Otsustati võõrandada:

- elektroonilise enampakkumise korras Pühalepa osavalla Sakla küla Päheli kinnistu (20501:001:0888, pindala 6655 m², ühiskondlike ehitiste maa) alghinnaga 29 900 eurot;
- otsustuskorras ASile B-Plast tootmismaana u 400 m² suurune osa Käina alevikus asuvast Mäe platsi kinnistust hinnaga 2000 eurot.

◌ Otsustati kuulutada välja juurdepääsuteede remonditööde taotlusvoor 12. aprillist 16. maini 2021. Moodustati hindamiskomisjon, mille esimees on EMKO juhataja Joosep Niit ja liikmed osavaldade haldusjuhid. Kinnitati juurdepääsuteede remonditööde taotluse vorm ja hindamisjuhend.

◌ Otsustati korraldada koos OÜga Faasion ja värvitootjatega kodude välisilme värskendamiseks Hiiumaa valla värvikampaania 3. maist 31. augustini. Kampaanias võivad osaleda Hiiumaa valla elanikud ja suvekodu omanikud, kes soovivad värvida Hiiumaal asuva elu- või abihoone fassaadi, uksi, aknaid või piirdeaeda. Samuti on oodatud osalema korteriühistute või mitmepereelamute esindajad, küla- ja seltsimajade omanikud/kasutajad ning kogudused (akende, rõdude, fassaadi, piirdeaia värvimine) tingimusel, et värvitakse kogu hoone vastavad osad. Soodustus Faasionist värvi ostmisel on kampaania ajal 30%.

◌ Välilava kasutamise teenuse tellimiseks lepingu sõlmimine: Kuused OÜ on esitanud Hiiumaa vallavalitsusele ettepaneku sõlmida koostööleping ja koostöös valla haridus- ja kultuuriosakonna ametnikega välja töötanud lahenduse, et tagada Leaderi projekti ellu viimine Hiiumaale välilava soetamiseks. Toetuse abiga soetatava välilava olemasolu võimaldab olulist arenguhüpet nii seniste piirkondlike kui ka maakonna tähtürituste korraldamisel, loob hea eelduse uute ürituste tekkeks ja ürituste sisulise kvaliteedi kasvuks ning toob korraldajatele märkimisväärse kokkuhoiu. Seni on olnud suurüritusi Hiiumaal saarelisuse tõttu väga kulukas korraldada ning ka maakonna arengukava tegevuskavas on esile toodud mobiilse välilava vajadus. Otsustati sõlmida OÜga Kuused välilava teenuse tellimise leping. Teenuse maksumus on 8333,33 eurot, lisandub käibemaks. Tellitav teenus sisaldab õigust kasutada välilava 10 korda kahe kalendriaasta jooksul lepingu sõlmimisest.

◌ Hiiumaa Jäätmejaam OÜ küsis hinnapakkumesed trummelsõela hankimiseks. Trummelsõela vajadus tuleneb biolagunevate jäätmete komposti valmistamise protsessist, mille käigus on vaja kompostitav materjal sõeluda ja sealt eraldada võõrised. Anti nõusolek OÜ-le Hiiumaa Jäätmejaam soetada trummelsõel summas 13 609,20 eurot, koos käibemaksuga.

◌ Kinnitati alaeelarvete detailne jaotus.

◌ MTÜ Samaaria Hiiumaa Hooldekodu juhataja esitas 12. märtsil 2021 taotluse saada koroonapiirangutest tingitud kriisis erakorralist kriisiabi poodide kulude katteks 7000 eurot. Hiiumaa vallavalitsus ei ole selliseid kulusid eelarvesse planeerinud ning on seisukohal, et ei ole võimalik eelistada ühe MTÜ toetamist võrreldes kõigi teiste väikepoodidega, mis samuti peavad piirangute tõttu tegevust ümber korraldama. Vallavalitsus otsustas jätta eraldamata ühekordse toetuse MTÜ-le Samaaria Hiiumaa Hooldekodu.

◌ Moodustati Hiiumaa valla mittetulundusliku tegevuse projektitoetuste komisjon: vallavalitsuse esindaja Heidi Siirus, arenguosakonna esindaja Aivi Telvik, arenduskeskuse esindaja Kaja Sõrmus, haridus- ja kultuuriosakonna esindaja Anu Tammearu, ehituse ja investeeringute valdkonna asjatundjana Hiiumaa vallavolikogu keskkonna- ja ehituskomisjoni esimees Kristjan Ojasoo, kultuurivaldkonna asjatundjana Rakvere kultuurikeskuse direktor Eve Alte, spordivaldkonna asjatundjana Saaremaa vallavalitsuse spordinõunik Aivi Auga.

◌ Moodustati Hiiumaa valla arengukava muutmise komisjon: esimees Hergo Tasuja ja liikmed Monika Pihlak, Heidi Siirus ja Aivi Telvik. Kinnitati arengukava ja eelarvestrateegia muutmise ajakava:

- 18. märtsil arengukava muutmise algatamine volikogus.
- 31. märtsil komisjoni moodustamine ja ajakava kinnitamine vallavalitsuses.
- 31. märtsil komisjoni töökoosolek, kus lepitakse kokku töökorraldus ja vaadatakse üle lähtematerjal.
- 1.–16. aprillil avalik ideekorje, sh küsitakse sidusgruppidelt sisendit: osavallakogudelt, hallatavatelt asutustelt, vallavalitsuse osakondadest, valla asutatud juriidilistelt isikutelt ja koostööpartneritelt.
- 19.–21. aprillil kogub arenguspetsialist sisendi ja koostab kokkuvõtte ning arutab komisjoniga läbi, millised ettepanekud lisada tegevuskavva ja eelarvestrateegiasse.
- 22.–23. aprillil arengukava uuendatud eelnõu projekti koostamine.
- 26. aprillist 9. maini, vähemalt kahe nädala jooksul avalikustatakse arengukava eelnõu projekt kirjalike ettepanekute esitamiseks valla veebilehel.
- 10.–14. mail avalikustamise ajal laekunud kirjalike ettepanekute koondamine.
- 17. maist 4. juunini avalikud koosolekud kirjalike ettepanekute arutamiseks osavaldades koos osavallakogudega.
- 21. juunist 16. juulini, pärast avalikke arutelusid kujundab valitsus seisukoha ettepanekute kohta ja koostab lõpliku arengukava eelnõu projekti.
- 19. juulist 4. augustini lõpliku arengukava eelnõu projekti esitamine heakskiidu saamiseks osavallakogudele ja vallavolikogule kinnitamiseks. Toimuvad osavallakogude koosolekud.
- 19. augustil eelnõu menetlemine vallavolikogus, esimene lugemine.
- 16. septembril eelnõu menetlemine vallavolikogus, teine lugemine.

◌ Moodustati Hiiumaa valla kultuurivaldkonna arengukava komisjon: esimees Anu Tammearu ja liikmed Helle-Mare Kõmmus, Kaja Hiis-Rinne, Toomas Kokovkin, Pilleriin Kannel ja Ly Meldorf.

◌ Moodustati Hiiumaa valla spordi ja liikumisharrastuste valdkonna arengukava komisjon: esimees Martina Martinson ja liikmed Liis Remmelg, Elo Saue, Martin Lauri, Mati Kiiver, Anne-Mall Reinu ja Anton Kaljula.

◌ Kinnitati kultuurivaldkonna ning spordi ja liikumisharrastuste valdkonna arengukava menetlemise ajakava identse ajagraafikuga:

◌ Moodustati Hiiumaa valla noorsootöö valdkonna arengukava komisjon: esimees Kristel Pisa ja liikmed Merje Reismaa, Henri Reeder, Elo Saue, Ragne Lubjak, Kristi Kivisaar ja Julia Gurjeva.

◌ Kinnitati noorsootöö valdkonna arengukava menetlemise ajakava.

◌ Emmaste lasteaias avatakse sügisel taas kolmas rühm ja seega saab lasteaed võtta juurde tööle kaks lasteaiaõpetajat ja ühe õpetaja abi. Kinnitati Emmaste Naksitrallide lasteaia koosseis alates 1. augustist: kuus õpetajat, kolm õpetaja abi, direktor, perenaine, kokk, muusika- ja liikumisõpetaja 0,5 koormusega ja logopeed 0,25 koormusega.

◌ Käina kooli direktor Ermo Mäeots tutvustas vallavalitsusele kooli arengukava projekti. Kinnitati Käina kooli arengukava.

◌ Palade lasteaia direktor Agne Ruben tutvustas vallavalitsusele lasteaia arengukava projekti. Kinnitati Palade lasteaia arengukava.

◌ Kinnitati Marie Breveri nimelise haridus preemia saaja 2021. aastal.

◌ Määrati Hiiumaa ametikooli nõunike kogus Hiiumaa vallavalitsuse esindajateks haridus- ja kultuuriosakonna juhataja Karin Kokla ja Palade põhikooli direktor Antti Leigri.

◌ Otsustati anda MTÜ-le Hiiumaa Haridusselts otsustuskorras kolmeks aastaks kasutada kolm hoonet Kõpu internaatkooli kinnistul: üks ainukasutusse ja kaks ühiskasutusse Hiiumaa sotsiaalkeskusega – hinnaga 1300 eurot kuus, millele ei lisandu hoone kasutamisega kaasnevaid kulusid.

◌ Kinnitati Sõru muuseumi nõukogu koosseis: Hiiumaa muuseumi teadusdirektor Helgi Põllo, Sõruotsa külaseltsi juhatuse liige Katrin Visnapuu, Emmaste osavalla esindaja Pilvi Post, Sõruotsa külaseltsi juhatuse liige Kalev Kotkas, Emmaste osavallakogu liige Tiit Paulus ja Hiiumaa vallavolikogu kultuurikomisjoni esimees Toomas Kokovkin.

◌ Kiideti heaks kaks hajaasustuse programmi projekti aruannet.

◌ Taotleja palus vabastust korraldatud jäätmeveoga liitumisest Pühalepa osavalla kinnistul, kuna ta ei ela kinnistul ega kasuta seda. Taotleja vabastati korraldatud jäätmeveoga liitumisest.

◌ Otsustati tagada ühele inimesele eluruum Kõrgessaares.

◌ Muudeti Hiiumaa vallavalitsuse 15.07.2020 korraldust nr 371 „Projekti „Puudega inimese eluaseme füüsiline kohandamine 2020" taotluste hindamise tulemuste kinnitamine".

◌ Algatati Kärdla Posti haljasala maaüksuse (20501:001:1209) detailplaneering. Planeeringuala on 7,3 ha suurune riigi omandis olev sihtotstarbeta maaüksuse. Planeeringu eesmärk on kruntida maaüksus ning määrata ehitusõigus ja sihtotstarve. Planeeringulahendus näeb ette maaüksuse jagamise u 20 elamukrundiks koos ligipääsude lahendamisega.

◌ Kuuseoja detailplaneeringu koostamise algatamine: Hiiumaa vallavalitsusele on 7. märtsil 2021 esitatud Hausma küla Kuuseoja katastriüksuse (7706 m², maatulundusmaa) detailplaneeringu algatamise taotlus eesmärgiga muuta katastriüksuse sihtotstarve elamumaaks, määrata krundile ehitusõigus elamu ja abihoone rajamiseks. Otsustati algatada Hausma küla Kuuseoja kinnistu detailplaneeringu koostamine ja kinnitati Kuuseoja kinnistu detailplaneeringu lähteseisukohad.

◌ Algatati Paope küla Nurga ja Oja maaüksuse detailplaneeringu koostamine ehitusõiguse määramiseks.

◌ Algatati Poama küla Saarelepa maaüksuse detailplaneeringu koostamine maaüksuste kruntimiseks, sihtotstarbe muutmiseks ja ehitusõiguse määramiseks.

◌ Muudeti Kalana küla Ristna jahisadama katastriüksusel asuva Ristna jahisadama nimi ja määrati sadama uueks nimeks Kalana jahisadam.

◌ Muudeti Pärna külas asuva Sõru väikelaevasadama nime, sadama uueks nimeks määrati Sõru jahisadam.

◌ Määrati Valgu küla reformimata katastriüksuste lähiaadressid: 20501:001:1168 lähiaadress Nukila ja 20501:001:1251 lähiaadress Rõõmuste.

◌ Tegemist on kahe maareformi käigus jäänud ribaga, mis on maa-ameti masskandega kantud maakatastrisse. Maa-amet on piirid kontrollinud ja teatanud, et riigi huvi puudub. Maatükk piirneb kahest küljest avalike teedega ja ühest küljest taotluse esitanud omaniku eramaaga. Lähiaadress Peetri on maa-ameti aadressandmete osakonnaga kooskõlastatud ja lubatud, kuna hoonestamata maatükk liidetakse samanimelise kinnistu registriossa.

◌ Määrati Kerema küla Kaskori kinnisasjaga (4,59 ha, maatulundusmaa) liitmiseks sellega piirneva erastatava maa (katastritunnus 20501:001:0968) andmed: Roostu-Trummi, pindala 1148 m², maatulundusmaa. Tegemist on maareformi käigus jäänud ribaga, mis on maa-ameti masskandega kantud maakatastrisse. Maa-amet on piirid kontrollinud ja teatanud, et riigi huvi puudub. Maatükk piirneb kahest küljest avalike teedega ja kahest küljest eramaadega. Teisele eraomanikule on teade erastamise võimaluse kohta saadetud 30.12.2020, erastamise avaldust ei ole esitatud.

◌ Määrati Vaemla küla Silma katastriüksusel asuvate ehitiste aluse ja ehitiste teenindamiseks vajaliku maa suuruseks 3979 m² ja sihtotstarbeks tootmismaa.

◌ Anti volitused OÜ-le Geodeesia AP Orjaku sadama katastrimõõdistamiseks. Orjaku sadama katastriüksusest eraldatakse Orjaku sadama teise detailplaneeringu järgi krunt nr 8.

◌ Anti projekteerimistingimused:

- Kärdlas Käina mnt 48a maaüksusele olemasoleva hoonestuse vahele uue eluhoone ja seda teenindavate rajatiste püstitamiseks;
- Tiharu külas Põllu maaüksusele eluhoone ja maanteelt mahasõidu rajamiseks;
- Meelste küla Kõuekandle maaüksusele olemasoleva hoonestuse vahele uue eluhoone ja seda teenindavate abihoonete püstitamiseks;
- Kaigutsi küla Sooääre maaüksusele elamu ja abihoone püstitamiseks;
- Kärdla linna Aia põik 4 maaüksusele olemasoleva hoone laiendamiseks üle 33%.

◌ Otsustati jätta rahuldamata kinnistu omaniku 12.03.2021 vaie, milles taotleti ehitusteatise 2111201/01297 alusel lubatud ehitustegevuse peatamist.

◌ Otsustati seada sundvaldus:

- Männamaa külas asuvale Aia kinnistule (pindala 3723 m², elamumaa) OÜ Enefit Connect kasuks uue sidemaatrassi ja sidejaotuskapi rajamiseks ning majandamiseks;
- Männamaa külas asuvale Puistu katastriüksusele (pindala 1039 m², sihtotstarbeta maa) OÜ Enefit Connect kasuks uue sidemaatrassi rajamiseks ning majandamiseks;
- Tubala küla Kreisi kinnistule (pindala 3,24 ha, maatulundusmaa) OÜ Enefit Connect kasuks uue sidemaakaabelliini rajamiseks ning majandamiseks;
- Hiiessaare külas asuvale Pihla kinnistule (pindala 14 170 m², elamumaa) OÜ Elektrilevi kasuks uue 0,4 kV pingega elektrimaakaabelliini rajamiseks ning majandamiseks.

◌ Otsustati seada isiklik kasutusõigus:

- OÜ Elektrilevi kasuks Kärdla Marja tn kinnistule (5516 m², transpordimaa) uue 0,4 kV pingega elektrimaakaabelliini rajamiseks ja majandamiseks ning olemasoleva 0,4 kV pingega liitumiskilbi ja maakaabelliini majandamiseks;
- OÜ Elektrilevi kasuks Hiiumaa valla omandis olevale Jausa külas asuvale Astla kinnistule (pindala 9428 m², tootmismaa) 0,4 kV pingega elektrimaakaabelliini majandamiseks;
- OÜ Elektrilevi kasuks Lõpe küla Männiku tee kinnistule (2121 m², transpordimaa) 0,4 kV elektrimaakaabelliini ja elektriliitumiskilbi majandamiseks;
- OÜ Elektrilevi kasuks elektrivõrgu väljaehitamiseks ja majandamiseks Käina aleviku kinnistutele:
  - Spordi tn, pindala 11 174 m², transpordimaa;
  - Spordi 5b, pindala 2746 m², transpordimaa 60%, tootmismaa 40%;
  - Spordi 8, pindala 30 359 m², ühiskondlike ehitiste maa.
- Eesti Lairiba Arenduse Sihtasutuse kasuks Männamaa külas asuvale Lõkke tee kinnistule (pindala 1343 m², transpordimaa) sidemaakaabelliini paigaldamiseks ning rajatava ja olemasoleva maakaabelliini edaspidiseks majandamiseks;
- ASi Utilitas Eesti kasuks Kärdlas asuvatele kinnistutele ning määrati isikliku kasutusõiguse seadmise põhitingimused kaugküttevõrgu omamiseks ja majandamiseks Põllu tn 25 (11 249 m², ühiskondlike ehitiste maa) ja Põllu tn 27 kinnistule (14 325 m², ühiskondlike ehitiste maa);
- Enefit Connect OÜ kasuks sidemaakaabelliini paigaldamiseks ning edaspidiseks majandamiseks Männamaa külas:
  - Pargi kinnistule, pindala 11668 m², üldkasutatav maa;
  - Klubi tee kinnistule, pindala 2523 m², transpordimaa;
  - Lõkke tee kinnistule, pindala 1343 m², transpordimaa ;
  - Tiigi tee kinnistule, pindala 9811 m², transpordimaa;
  - Aiandi tee kinnistule, pindala 1433 m², transpordimaa.

Vallal on plaanis 30 hanget

Hiiumaa vallavalitsusel on 2021. aastal plaanis kokku 30 hanget. Aasta hankeplaan on tutvumiseks üleval valla veebilehel.

Sel aastal on kavas näiteks Hiiumaa spordikeskuse sisustuse ostmise ja Sõru väikelaevasadama ehitamise hange.

Hiiumaa vallavalitsuse ja osavallavalitsuste riigihanked leiab riigihangete registrist: riigihanked.riik.ee/rhr-web/#/. Hangete otsimiseks tuleb registri peamenüüst valida „Hangete otsing" ja kirjutada rubriiki „Hankija" otsitava hankija nimi.

Infot hangete kohta, mille hind jääb alla lihthanke piirmäära, saab Hiiumaa valla dokumendiregistrist, millele pääseb ligi valla kodulehel.

Spordikeskuse sisustuse ostmise hange

Hiiumaa vallavalitsus kuulutas 1. aprillil välja hanke Hiiumaa spordikeskuse sisustuse ostmiseks. Pakkumuste esitamise tähtaeg on 30. aprillil kell 16.

Lisaks on spordikeskuse kolmanda etapi ehitustöödeks käsil vallavalitsusel väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlus hoone praeguse ehitaja OÜga Ehitus5ECO.

Ehitus5ECO teeb juba Hiiumaa spordikeskuse esimese ja teise etapi ehitustöid. Uus, kolmekorruseline, osaliselt maapinna sisse jääv spordihoone koos välispordivõimalustega rajatakse Kärdlasse aadressile Põllu 27. Suveks valmib pallimängude saal koos kergejõustikualaga, sh 60 m jooksurada, rühmatreeningute saalid, jõusaal ja tennisehall, kus saab mängida ka sulgpalli, samuti noortekeskus, riietus-, ööbimis- ja abiruumid.

Välja ehitatakse ka välialad: vaba aja veetmise alad ning spordiväljakud, haljastus ja parkimisala. Spordikeskuse juurde kerkib ka täismõõtmetes kunstmurukattega jalgpalliväljak.

Hiiumaa spordikeskuse ehitus läheb maksma pea 10 miljonit eurot, millest viis miljonit on otsene riigi toetus ning 1,2 miljonit on majanduse elavdamise meede, mille omavalitsus suunas spordikeskuse ehituseks.

Vallavalitsus kohtus RMK esindajatega

Aprilli algul kohtus vallavalitsus RMK uue Hiiumaa metsaülema Andres Tammeveski ja RMK esindajatega Kärdla lähistel metsa veerel, et saada infot suure avaliku huviga alade raieplaanide kohta.

RMK plaanib alustada metsatöid Hiiumaal Kärdla lähiümbruses, Kaleste küla riigimetsas, Meelste küla lähiümbruse ja Puski küla lähiümbruse riigimetsas ning ootas 7. aprilliks kohaliku kogukonna, elanike ja kohaliku omavalitsuse ettepanekuid, millele pöörata tähelepanu tööde plaanimisel. Metsadega seonduva on vallavalitsus arutusele võtnud ka seoses koostatava Hiiumaa uue üldplaneeringuga, pidades teemakohaseid arutelusid nii RMK kui ka erametsaliiduga.

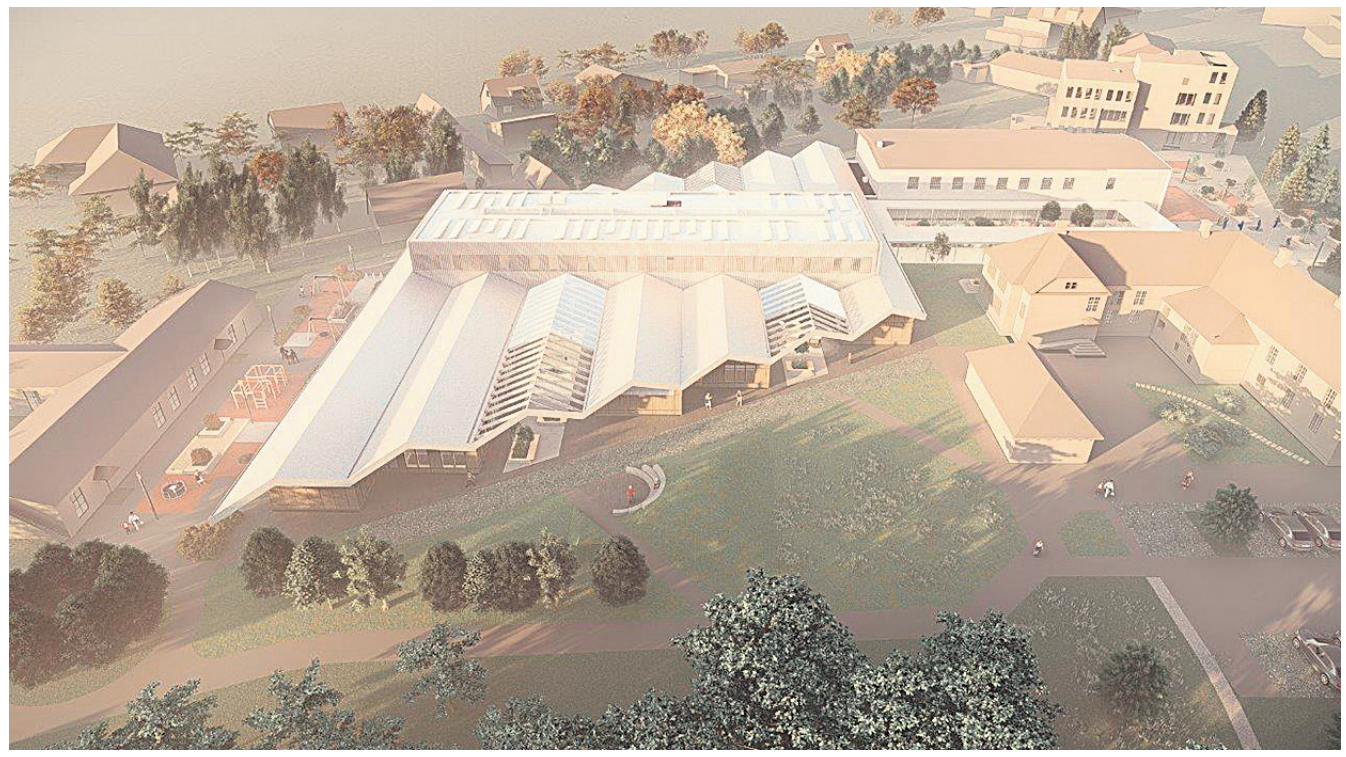

Kärdla põhikooli uue õppekompleksi arhitektuuri ja maastikuarhitektuuri võidutöö: arhitektibüroo Arhitekt Must võistlustöö „Asum". Maastikuarhitektuuri lahenduse välja väljatöötamine Kino Maastikuarhitektid ning sisearhitektuuri T43 Sisearhitektid.

Kärdla põhikoolile otsitakse ehitajat

Vallavalitsus kuulutas 20. aprillil välja Kärdla põhikooli ehitamise hanke.

Hanke eesmärk on sõlmida edukaks tunnistatud pakkumuse esitajaga uue Kärdla põhikooli ehitamise, muusikakooli ja võimla osalise rekonstrueerimise ning gümnaasiumi osalise laiendamise hankeleping.

Taotluste esitamise tähtaeg on 6. mail kell 14. Seejärel saavad kvalifitseeritud ettevõtted 25 päeva jooksul koostada oma pakkumuse. Vajaduse korral lisandub läbirääkimisteks kuluv aeg.

Projekti elluviimisega luuakse Kärdla põhikooli õppehoone terviklik lahendus ja nüüdisaegsed õppetingimused 2535 ruutmeetril. Tööde käigus lammutatakse 1976. aastal ehitatud hoone, mis asub Kärdla muusikakooli ja Hiiumaa gümnaasiumi vahel, kuid alles jääb u 800ruutmeetrine võimlaosa. Asemele ehitatakse uus ja väiksem, laste arvu prognoosile vastav, 2500ruutmeetrine nüüdisaegse ruumiplaneeringuga ja energiatõhus koolihoone.

Uus koolimaja on kavandatud 340 õpilasele (sh 16 erivajadusega õpilasele) ja 60 töötajale.

Kärdla põhikooli arhitektuuri ja maastikuarhitektuurilahenduseks korraldati 2019. aastal arhitektuurivõistlus, mille võitis arhitektibüroo Arhitekt Must võistlustööga „Asum". Maastikuarhitektuuri lahenduse töötas välja Kino Maastikuarhitektid ning sisearhitektuuri T43 Sisearhitektid.

Hiiumaa bussiliine asub teenindama Hansa Bussiliinid

Hiiumaa vallavalitsus otsustas maakonnaliinide bussihankes tunnistada edukaks ASi Hansa Bussiliinid pakkumuse liinikilomeetri hinnaga 1,023 eurot.

Hanketingimuste kohaselt varustab vedaja kõik bussid kolme punkti turvavöödega, alkolukuga, kasutab talveperioodil teatud standardile vastavaid talverehve ja tagab bussijuhtidele töötasuks minimaalselt 1250 eurot kuus.

„Hanke tulemusel hakkavad saarel sõitma suuremad ja mugavamad bussid," ütles vallavanem Hergo Tasuja. „Kui koroonaaegne tagasilöök kõrvale jätta, on sõitjate arv olnud kasvutrendis," hindas ta ja lisas, et uued bussid on ka ratastooli ja lapsevankriga reisija jaoks mugav kasutada.

Hanke võitjaga sõlmitakse leping kaheksaks aastaks ning tõenäoliselt tuuakse liinile täiesti uued, tehasest tulnud bussid.

Uus lepingupartner alustab reisijatevedu eeldatavasti 1. jaanuaril 2022, veomahuks on kavandatud 645 000 kilomeetrit aastas.

Hankele esitati neli pakkumust, sh AS GoBus, SIA Sabiedriskais autobuss ja OÜ ATG Bussiliinid.

Selle aasta lõpuni on maakonnaliinide teenindamisel Hiiumaa vallavalitsuse partneriks AS GoBus, kes võitis 2018. aastal kolmeaastase hanke liinikilomeetri hinnaga 0,954 eurot.

Hansa Bussiliinid on hiidlastele varasemast tuttav vedaja – oli lepingupartner ka aastatel 2010–2018.

Hiiumaa maakonnaliinidel sõitmine on 2018. aasta suvest tasuta, liinivedu rahastab transpordiamet.

Juurdepääsuteede remondiks saab taotleda toetust

Juurdepääsuteede remonditöödeks saab toetust taotleda 12. aprillist 16. maini. Toetuse suurus ühe juurdepääsutee kohta on kuni pool teostatud tööde maksumusest, kuid mitte rohkem kui 1500 eurot aastas.

Taotluse blanketi leiad valla veebilehelt rubriigist „Hetkel tähtis".

- Taotlus peab sisaldama kavandatavate tööde kirjeldust, tööde teostamise eelarvet ning ajakava. Kinnitust omaosaluse kandmise kohta ja juurdepääsutee remonti takistavate asjaolude puudumise kohta.
- Taotlusele tuleb lisada juurdepääsutee asukoha skeem ning hinnapakkumine vähemalt kahelt töövõtjalt.
- Kui remonditav juurdepääsutee ei asu ainult taotlejale kuuluval kinnistul, on toetuse taotleja teine kinnistu omanik, kelle kinnistul remonditav osa juurdepääsuteest asub. Sellisel juhul tuleb esitada kas ühine taotlus toetuse saamiseks, teise kinnistuomaniku kirjalik nõusolek toetuse taotlemiseks või taotleja kasuks seatud notariaalne kokkulepe teeservituudi seadmiseks.

Toetuse saamiseks saada taotlus oma osavalla sekretärile:

- kardla@hiiumaa.ee
- korgessaare@hiiumaa.ee
- pyhalepa@hiiumaa.ee
- kaina@hiiumaa.ee
- emmaste@hiiumaa.ee

Majapidamine, mille juurdepääsutee remondiks toetust taotletakse, peab rahvastikuregistri andmetel olema taotleja elukohaks.

Juurdepääsuteede remonti, kuhu on kehtestatud avalik kasutus, ei toetata. Toetamisele ei kuulu ka tööd, mida on valla eelarvest muul viisil finantseeritud.

Volikogu kehtestas märtsi istungil Hiiumaa vallas asuvate juurdepääsuteede remonditööde toetamise korra. Toetuse eesmärk on parandada valla haldusterritooriumil asuvate erateede omanike majapidamiste juurdepääsuteede kasutamistingimusi, toetades erateede omanikke juurdepääsuteede remondi tegemisel.

Värvikampaania tuleb taas

Iga-aastaseks traditsiooniks muutunud kodude välisilmete värskendamine algab 3. mail ja kestab 31. augustini.

Kampaania korraldab Hiiumaa vald koostöös OÜga Faasion ja värvitootjatega, kes kõik panustavad 10% ehk soodustus värvijale on 30%.

Kampaanias osalemiseks on kaks võimalust:

- Maja omanik saadab osavallavalitsusele e-kirja, kus on kirjas vabas vormis soov värvida Hiiumaal asuvat hoonet või aeda ning maja omaniku nimi, kinnistu aadress ja värvitav pindala ruutmeetrites. Vaata täpsemaid tingimusi uudise lõpust.
- Kiri saada sobivasse osavalda:
  Emmaste osavald:
  emmaste@hiiumaa.ee
  Kõrgessaare osavald:
  korgessaare@hiiumaa.ee
  Käina osavald:
  kaina@hiiumaa.ee
  Kärdla osavald:
  kardla@hiiumaa.ee
  Pühalepa osavald:
  pyhalepa@hiiumaa.ee
- Maja omanik täidab talle sobivas osavallamajas paberil värvipassi, kus on kirjas samad andmed.

Vald jagab andmeid Faasioniga ning seejärel saab kauplusest osta soodsamalt värvikampaania tooteid. Värvimistööd peavad olema tehtud 30. septembriks 2021.

INFO

Hiiumaa valla värvikampaania 2021 tingimused

- Kampaanias võivad osaleda Hiiumaa valla elanikud ja suvekodu omanikud, kes soovivad värvida Hiiumaal asuva elu- või abihoone fassaadi, uksi, aknaid või piirdeaeda. Samuti on oodatud osalema korterühistute või mitmepereelamute esindajad, küla- ja seltsimajade omanikud/kasutajad ning kogudused (akende, rõdude, fassaadi, piirdeaia värvimine) tingimusel, et värvitakse kogu hoone vastavad osad.
- Kampaanias osalemiseks saab osavallavalitsusest värvipassi taotleda 3. maist 31. augustini. Värvimistööd peavad olema tehtud 30. septembriks 2021.
- Värvipassi alusel saab osta OÜ Faasion kauplusest (Põllu tn 32, Kärdla) värvikampaania tooteid jaehinnast 30% soodsamalt.
- Soodusprotsent arvestatakse ostmisel kohe maha, samuti ei pea kogu vajaminevat värvi korraga välja ostma, vaid seda võib teha 31. augustini.
- Kampaaniat rahastavad 20% Faasion koostöös värvitootjatega ja 10% Hiiumaa vallavalitsus, kellel on õigus tingimuste mittetäitmise korral saadud soodustuse osa tagasi nõuda.

Biojäätmete eraldi kogumine on kohustuslik

Hiiumaa jäätmehoolduseeskirja järgi on biojäätmete liigiti kogumine kohustuslik juba praegu.

See kohustus kehtib nii asutustele, ettevõtetele, kortermajadele, toitlustusasutustele kui ka erakinnistutele. Hiljemalt 31. detsembriks 2023 on kõikjal Eestis kohustus korraldada tekkekohalt biojäätmete liigiti kogumine.

Hiiumaal on biojäätmete kokku kogumine juba korraldatud, aga selle üle andmine jäätmevedajale ei ole kohustuslik. Jäätmevaldajal on õigus kohapeal biojäätmed kompostida, kui tal on selleks soov ja võimalused.

Kui visuaalselt on tuvastatav, et jäätmekonteineris on jäätmed, mida ei ole lubatud konteinerisse panna (näiteks ei tohi biojäätmeid visata tavaprügi hulka), võib jäätmevedaja:

- jätta konteineri tühjendamata;
- jätta teate probleemi kohta;
- teha mittesobivast jäätmest foto ja edastada jäätmevaldajale või tõsta mittesobiva eseme konteinerist välja (näiteks veekeetja) ja tühjendada see.

Mida arvestada kompostimisel?

Hiiumaa jäätmehoolduseeskirjaga on seatud biolagunevate jäätmete kogumisele ja kompostimisele järgmised nõuded:

- Kinnistul või krundil tekkivad biolagunevad jäätmed võib kompostida oma kinnistu või krundi piires.
- Kompostitav materjal tuleb paigutada, ladustada ja käidelda tervisele ja ümbruskonnale kahjutult ning selliselt, et see ei põhjusta kahjurite teket ega haisu levikut.
- Kinnistul tekkivad toidujäätmed võib kohapeal kompostida kahjurite, lindude ja loomade eest kaitstuna. Aia- ja haljastusjäätmed võib kompostida lahtiselt aunas.
- Kompostimisnõu või -aun peab paiknema naaberkinnistust vähemalt kolme meetri kaugusel ja ehitisest nelja meetri kaugusel, kui kinnistu või ehitise omanikud ei lepi kokku teisiti.
- Heitvee kogumis- ja settekaevu setteid ning käimlajäätmeid ei tohi kasutada komposti valmistamiseks ega laotada territooriumile.

Kompostides võid vähendada tekkiva prügi kogust isegi poole võrra ning kompostimise lõpptulemusena tekib biolagunevatest jäätmetest muld, mida saab kasutada oma kinnistu haljastuses.

Palju kasulikku infot kompostimise kohta leiate aadressil **www.kompostiljon.ee**

Olmejäätmed tuleb sortida tekkekohas. Väga oluline on, et olmejäätmetest sorteeritakse välja ka biojäätmed, mis jagunevad omakorda biolagunevateks köögi- ja sööklajäätmeteks ning biolagunevateks aia- ja haljastusjäätmeteks. Selleks, et täita iga viie aasta tagant kasvavat olmejäätmete ringlussevõtu sihtarvu (aastaks 2025 on see 55%), tuleb erilist rõhku panna biojäätmete liigiti kogumisele. Biojäätmetega segunenud olmejäätmed rikuvad ära ka sellised jäätmed, mida muidu saaks ringlusse suunata.

Mida kompostimisel tähele panna?

Kompostis toimub lagunemisprotsess selles elavate mikroorganismide abil. Nende elutegevuse põhivajadusteks on vaja õhku, niiskust ja toitaineid.

Kompostitavale massile peab õhk ligi pääsema, sest muidu võib see liigniiskeks muutuda ja mädanema hakata. Selleks tuleb hunnikut segada või läbi kaevata ning lisada koredat materjali. Selliselt toimetades läheb lagunemisprotsess käima ja halba lõhna ei teki.

Kompostitav mass ei tohi olla ka liiga kuiv, sest siis ei hakka mass kuumenema. Kuivamise vastu aitab kastmine. Nipp niiskuse määramiseks: võta peotäis mulda ja pigista seda tugevasti – kui peopesa jääb niiskeks, on kõik korras. Õige niiskus on oluline kogu lagunemise vältel.

Kompostitav materjal tuleks laduda kihiti ning kihtide vahele tasub panna valmis kompostmulda, et parandada mullaelustikku, kes aitab lagunemisprotsessile kaasa.

Mikroorganismid vajavad süsinikku ja lämmastikku kui energiaallikat elutegevuseks. Süsinikku leidub pruunis materjalis (kuivanud puulehed, põhk), lämmastikku aga rohelises materjalis (muruniide, taimejäätmed).

Soojusega arvestamine: lagunemise käigus hunnik kuumeneb. Kõige efektiivsem on lagundajate tegevus vahemikus 35–50 °C. Vähem kui 45kraadises segus tegutsevad ka vihmaussid, kes aitavad lagunemisele jõudsalt kaasa. Haigustekitajad hävivad 50–60 °C juures. Kui temperatuur tõuseb liiga kõrgele (80 °C), siis võivad hävida ka lagundajad ning kompost kuivab.

Kui kompostikast on maapinnaga ühenduses, siis saavad ussid liigse kuumuse eest liikuda rohkem mullapinna sisse neile sobiva temperatuuriga oludesse.

Valmis kompost on tumepruun, pude, meeldiva mullalõhnaga, kõik materjalid on lagunenud. Vahel jääb mulda oksatükke, mis lagunevad aeglasemalt – need on head õhutuse tagamiseks.

INFO

- Kui kompostimine toimub kontrollitud, lagunemisprotsessiks vajalikes oludes, siis komposteerub Hiiumaa vallavalitsuse jagatud roheline biojäätmete kott ka kodustes tingimustes samal ajal söögijäätmetega. Kotile on väljastatud sertifikaat Ok Compost HOME, mis vastab Euroopa standardi EN13432 tingimustele. Kompostitavusele lisaks määrab standard ka seda, et koti lagunemisel ei tohi see jätta maha mikroplasti ega avaldada keskkonnale mingit negatiivset mõju.

Prügi on Hiiumaal soodne sortida

Hiiumaal on välja töötatud süsteem, kus korraldatud jäätmeveo raames saab igaüks kodust lisaks segaolmejäätmetele ära anda ka pakendijäätmeid ja biolagunevaid jäätmeid ning ette tellimisel suurjäätmeid.

Lisaks sellele, et kodus on jäätmeid mugav sortida, on sorditud jäätmete kodust äravedu palju soodsam kui segaolmejäätmete vedu. Biolagunevad ja suurjäätmed viiakse kodust ära 50% väiksema hinnaga kui segaolmejäätmed ning pakendijäätmete äravedu moodustab ainult 10% segaolmejäätmete veo hinnast. Näiteks kui 240-liitrise segaolmejäätmete konteineri tühjendamine maksab 8,56 eurot, siis samasuure biojäätmete konteineri vedu maksab 4,28 eurot ja pakendikonteineri tühjendus vaid 85 senti.

TASUTA KONTEINERID

- Hiiumaa jäätmejaamas saadaval pakendi ja biolagunevate jäätmete liigiti kogumiseks konteinereid, mida Hiiumaa vald annab kolmeks aastaks tasuta kasutamiseks. Lisakonteineri saamise eelduseks on ASga Eesti Keskkonnateenused sõlmitud leping. Konteineri kättesaamiseks tuleb kaasa võtta allkirjastatud jäätmeveo leping. Lisainfot konteinerite saadavuse kohta saab, kui helistada numbrile 5347 1741. Saadaval on veel 80-, 140-, 240-liitrised konteinerid.
- Jäätmete liigiti kogumine on Eestis kohustuslik ning Hiiumaa on korraldatud jäätmeveo süsteemiga eeskujuks. Kutsume üles kõiki sortima ja jäätmeid liigiti kodust ära andma, sest see on mugav ja soodne.
- Lisainfo vallavalitsuse jäätmespetsialistilt Kadri Aljaselt tel 5340 6199 või kadri.aljas@hiiumaa.ee.

Aitäh, Maire!
Märtsi viimasel päeval oli viimane ja eriliselt pidulik tööpäev Kõrgessaare sekretäril Maire Türnpuul, kes töötas valla struktuuris 30 aastat ja on kolleegide seas hinnas kiire töö ja abivalmiduse poolest. Mairet tulid tänama endised ja praegused kolleegid, kes tõid lilli ja ka ühe türnpuu – pildil vasakul.
Aitäh, Maire!

Foto: Liina Siniveer

Frank Lukk. Foto: erakogu

Sõru muuseumi direktorina alustas tööd Frank Lukk

Alates 1. aprillist töötab Sõru muuseumi direktorina Frank Lukk.

Frank on pärit Harjumaalt. „Maast madalast kuni eelmise aasta sügiseni olin n-ö suvehiidlane, siis tulin saarele pikemaks," ütles ta.

Aastatel 2016–2020 õppis Frank Eesti kunstiakadeemia muinsuskaitse ja konserveerimise bakalaureuseõppes. 2017. aastast on ta töötanud konservaatorina erasektoris, kus Franki tööpõld on olnud peamiselt ehitismälestised.

Vaba aega, nii palju kui seda on, meeldib Frankile sisustada garaažis, remontides möödunud sajandi neljarattalisi.

Ivi Remmelg lõpetas haridusjuhtide arenguprogrammi

Haridus- ja teadusministeeriumi, haridus- ja noorteameti ning Eesti linnade ja valdade liidu koostöös ellu kutsutud „Kohalike omavalitsuste haridusjuhtide arenguprogrammi" lõpetas 36 kohaliku omavalitsuse haridusjuhti.

Üle kolme aasta ametis olnud inimeste arenguprogrammi „Pluss" lõpetas ka Hiiumaa valla haridusspetsialist Ivi Remmelg.

Arenguprogrammide eesmärk oli kohalike omavalitsuste haridusjuhtide kompetentsi suurendamine valdkonna strateegilisel planeerimisel ja muudatuste juhtimisel ning haridusasutuste juhtide professionaalse arengu toetamisel.

Programm kestis septembrist 2020 aprillini 2021, mille vältel toimus kaheksa koolitusmoodulit, sealhulgas läbisid osalejad töövarjutamise kohaliku omavalitsuse haridusjuhi ning haridusasutuse juhi juures. Esitada tuli ka lõputöö.

Kuni kolm aastat ametis olnud juhtide programmi lõpuüritusel esitlesid omavalitsuste haridusametnikud, haridusnõunikud ja haridusspetsialistid lõputöid muudatuste juhtimise teemal. Need haridusjuhid, kes on ametis olnud üle kolme aasta, tutvustasid lõputöid teemal „Haridusasutuse juhi professionaalse arengu toetamine".

Ivi Remmelg. Foto Kärolyn Kivistik

Tohvri hooldekodul täitus 55 aastat

1. aprillil tähistas 55. sünnipäeva Tohvri hooldekodu.

Tohvri hooldekeskuse eelkäija, Suursadama invaliididekodu alustas endises Reigi kirikumõisa hoones viie töötaja ja 25 voodikohaga tegevust 1. novembril 1948. aastal. Asutuse direktoriks sai Edgar Pärnsalu ning esimesed hoolealused – üks mees ja viis naist – võeti vastu sama aasta 30. detsembril.

Algusaastad rasked, sest personalil tuli küttepuud ise metsast tuua, lõhkuda ja kuuri laduda ning vesi majja vedada puurkaevust või käruga külast.

Suursadama invaliidikodu ruumid jäid hooldekodule aga peagi kitsasteks ja nii hakati 1962. aasta lõpul aasta varem sõjaväelastest vabanenud Tohvri sõjaväebaasi hooldekodu tarvis ümber ehitama.

1. aprillil 1966. aastal koliti Suursadama invaliidikodust Tohvrile uutesse, ajakohastesse ruumidesse, kus see asub tänini. Tohvri hooldekodu on aastatega kõvasti arenenud ja praegu rajatakse seal juurdeehitist.

Sünnipäevaks soovis hooldekodu pere Tohvri bussipeatusse valgustust ja selle Emmaste osavald neile ka kingib.

Raamatute laenutuskapp Käina raamatukogus

MAILI UIBO
Käina raamatukogu direktor

Käina raamatukogul on suur rõõm teatada, et 14. aprillil sai raamatukogu Cleveroni laenutuskapi omanikuks ja üsna pea on see lugejatele kasutamiseks valmis.

Sisuliselt on tegemist pakiautomaadiga, kust tellija talle sobival ajal, olgu või südaöösel, soovitud raamatud või ajakirjad kätte saab. Laenutuskapp asub vallamaja taga, raamatukogu välisukse lähedal. Ligi pääseb nii jalgsi, ratastooli kui ka autoga.

Raamatuid saab kappi tellida telefoni teel, e-kirja teel ja täiesti iseseisvalt RIKSWEBi kaudu. Raamatute kättesaamine kapist on lihtne. Kogu protseduur on sarnane mistahes pakiautomaadist paki kätte saamisega: kui tellimus on kappi jõudnud, tuleb lugejale SMS-teavitus uksekoodi ja kapis hoidmise tähtajaga. Kood tuleb sisestada kapil olevale koodipaneelile ning uks avaneb. Teenus on lugejatele tasuta.

Kindlasti ei ole laenutuskapp mõeldud asendamaks raamatukogus käimist, vaid on abiks nendele inimestele, kes raamatukogu lahtiolekuajal raamatukogusse tulla ei saa või soovib haiguste perioodil vältida lähikontakti teiste inimestega.

Käina raamatukapi paigaldamine.
Foto: Maili Uibo

Laenutuskapp on mõeldud vaid väljastamiseks, see tähendab, et sinna raamatuid tagastada ei saa. Kui raamatukogu on suletud, saab raamatuid tagastada tagastuskasti. Tagastuskast asub laenutuskapi läheduses raamatukogu välistrepi kõrval.

23kohaline laenutuskapp on väljaarendus väikeettevõtetele mõeldud kapimudelist Cleveron 351. Sellise kapi on nüüdseks mitmes raamatukogus üle Eesti ja lugejad hästi vastu võtnud.

Keskväljakul hakkab kohalikke toiduaineid müüma OÜ Hiiu Roheline

Kärdla keskväljakul toiduainete jaekaubanduseks mõeldud kauplemispinna pakkumise võitis OÜ Hiiu Roheline.

Tegu on ühega kolmest keskväljaku kauplemispinnast, mille kasutusele andmiseks korraldas Kärdla osavald veebruaris konkursi ja kuhu otsiti ettevõtjat, kes hakkaks paviljonis pakkuma eestimaiseid toiduaineid.

Lähiajal selgub ka teise, toitlustamiseks plaanitud paviljoni konkursi tulemus. Kokku laekus toitlustamiseks mõeldud paviljoni konkursile kolm sooviavaldust.

Hiiumaise disaini- ja käsitöö müügiks mõeldud paviljonile rentnikku veel leitud pole.

Pakkumisel oli kolm kümneruutmeetrist kauplemispinda. Paviljonides on elekter, side, vesi ning kanalisatsioon. Sisustuse, kraanikausi ja muu vajaliku paigaldab kasutusse saaja. Kauplemispindadel puudub küte, vajaduse korral võib kasutaja sinna paigaldada elektriradiaatori või õhksoojuspumba.

Kärdla rannapargi teerajad on haljastusspetsialist Mai Sinilaiu eestvedamisel saanud aprillikuus mõnusa hakkepuidust katte.
Foto: Kristiina Hellström

Kärdla linna avalik kergliiklusruum kui tervik: suunised haljastuse, inimeste liikumise ja kuvandi loomiseks

Maastikuarhitektid
KARIN BACHMANN
(Kino Maastikuarhitektid, Tartu)
KRISTIINA HELLSTRÖM
(Hiiumaa)

Kärdla osavald tellis maastikuarhitektidelt töö, mille eesmärk on analüüsida linna haljastuse, avaliku ruumi ja linnalise liikuvuse praegust seisu tervikuna ning pakkuda lahendusi kergliiklejale sobiva linnaruumi loomiseks.

Linnaline liikuvus tähistab siinkohal jalakäijate ja ratturite võimalikult väheste katkestustega liikumisvõimalusi. Töö tulemusena valmib juhend, mille sisu on ettepanekud suunamuutusteks ja arenguks kolmes valdkonnas:

- Kuidas muuta linnaelanikele ja turistidele olulisi sihtkohti paremini kättesaadavaks – jalgsi ja rattaga liikudes. See tähendab nii ühendusteid- ja radu – parkide, haljas- ja puhkealade (sh mererand ja linnaserva-metsad) kesklinna, kooli, valmiva spordikeskuse jm sihtkohtade vahel. See hõlmab ka paremat märgistust ja juhatust turistide jaoks, et neid autost välja ja linna liikuma saada.
- Kuidas korraldada parkidehaljasalade hooldust ja edasist arengut nii, et need muutuksid atraktiivsemaks nii inimestele kui ka muule elusloodusele. Elurikkas pargis on kevadlilli, aasataimestikku, palju põõsaid, linnulaulu ja ka metsikuid nurki.
- Kuidas hoida ja arendada Kärdla omanäolist linnakeskkonda. Mis võiksid olla äratuntavad Kärdla märgid, mille abil paremini tähistada ka linna sissesõite.

Kärdla on väga ilus ja omanäoline väikelinn, igas mõttes ka aedlinn. Põnevamaid vaatamisväärsusi linnas on kahtlemata siinsed aiad, kus on esindatud kõikvõimalikud stiilid ja variandid vabrikuaegsest tarbeaiast tänapäevase klanitud iluaiani.

Kuid Kärdla omapära on ka avalik haljastus. Rannapargi, kiriku- ehk linnapargi ja Vabrikuväljaku ajalugu ulatub 150–190 aasta taha, mil siia istutati esimesed puud-põõsad. Kui rannapark oli algul eraaiana kasutuses (Paruniaed), siis kirikupark oli juba kohe ette nähtud avalikuks kasutuseks. Niisamuti istutati Kärdla parunite käsul tänavate äärde alleesid ja puuderidu. Soositud olid näiteks saared ja mustad paplid, viimastest on alles vaid kaks hiigelkändu Sadama tänavas.

Suur probleem, millele siiani pole eriti tähelepanu pööratud, on nii parkide, tänavate kui muu linnahaljastuse valdavalt kõrge vanus ja kehv tervis. Vanad puud, eriti sanglepad ja saared, langevad järjest reast välja, aga kuidas on lood järeltuleva põlvega?

Vajadusele tegeleda terviklikult Kärdla haljastusega viitab ka Hiiumaa maakonnaplaneering (2018), täpsemalt selle väärtuslike maastike osa.

Kärdlale on väga iseloomulikud „jõed" ja kraavid sangleppade, trummide ja ajutiste üleujutustega. Kraavide hea hooldus ei pea aga tähendama iganädalast trimmerdamist või muru niitmist. Vanasti olid kraavid täis sõnajalgu, märtsikellukesi ja konni, aga nüüd? Elurikkuse kasvatamine ja hoidmine on selle töö tähtis osa.

Eeskujusid otsitakse nii kaugemalt kui lähemal, näiteks Tartust, kus Kureeritud Elurikkuse projekti raames on vähendatud kesklinna haljasaladel niitmist, loodud uus linnaniit ning arendatakse linnasalu ehk salumetsa liikidega parki.

Linnad, sh väikelinnad, on olulised elurikkuse kasvulavad, sest linn on olemuselt väga mitmekesine, pakkudes võimalusi nii inimesele kui ka teistele liikidele. Sageli ei ole muutuste alustamiseks vaja esialgu ulatuslikku tegevust, vaid pigem väikeseid sekkumisi: teistsugust lähenemist hooldusviisidele ja linnaloodusele tervikuna. Sellist vaadet ja meetodeid nimetatud töö pakubki.

Kärdlas on üldiselt rahulik autoliiklus ja väga palju liigutakse jalgsi ja rattaga. Linnal on inimlik mõõtkava ja tänavaruum võimaldab toredaid juhuslikke kohtumisi ja siiani on lapsedki olnud vabad liikuma omal käel ja jalal. Ometi on märke sellest, et mõnest piirkonnast tuleb lapsi autoga kooli sõidutada, sest isegi väikestel tänavatel ei tunta end enam turvaliselt.

Kärdla-taoline mõnus väikelinn saaks just nimelt olla n-ö viie-minuti-linn, kus lühikese ajaga saab mugavalt, katkestusteta ja ohutult jalgsi või rattaga kõikjale. Sellise tervikliku lähenemisega juhis tegelebki ning pakub erinevaid lahendusi, et inimesel mugav Kärdla saaks edasi areneda.

Pühalepa osavald soovib muuta Palade spordihoone energiatõhusaks

Pühalepa osavald esitas taotluse „Palade spordihoone energiatõhusaks muutmine" Euroopa Liidu struktuurivahenditest rahastamiseks. Tegemist on avaliku sektori hoonetes energiatõhususe ja taastuvenergia edendamise ehk CO_2 meetmega.

Pühalepa osavalla vanem Liili Eller ütles, et projekt oli aprilli lõpus CO_2 meetmes hindamisel.

„Palade spordihoone energiatõhusaks muutmine on esimene projekt, kus saame toetuda Hiiumaa energia- ja kliimakavale," märkis Eller.

Energiaauditist lähtuvalt on kavas Palade spordihoone välisseinte soojustamine ja renoveerimine, katuse soojustamine ja renoveerimine, akende vahetamine, soojustagastusega ventilatsioonisüsteemi projekteerimine ning rajamine, küttesüsteemi renoveerimine koos projekteerimisega, hooneautomaatika süsteemi rajamine, valgustuse renoveerimine ning PV-paneelide paigaldamine.

Projekti kogumaksumus on 792 000 eurot, millest taotletav toetus 459 360 eurot.

Eestit läbiv RMK matkatee jõuab Hiiumaale

RMK tähistab lähikuudel Hiiumaal 260 km matkateed, et ühendada ka Hiiumaa kogu Eestit läbiva trassiga.

Hiiumaal saab rada alguse Heltermaa sadamast ja liigub mööda rannikut ning ka sisemaale põigates Ristnasse välja. Sealt edasi lõuna poole, hargnedes Tihu järvede ääres kaheks: üks haru viib edasi Saaremaale ja teine Kassari kaudu tagasi Heltermaale.

RMK külastuskorraldusosakonna Lääne-Eesti piirkonna juhataja Aili Küttim rääkis, et raja tegemiseks ei raiuta puid ega tehta uusi teid. Rada rajatakse olemasolevaid metsaradasid kasutades, vaid purdeid ehitatakse juurde. „RMK matkateedel on päevatee pikkus maksimaalselt 25 kilomeetrit ja tee ühendab olemasolevaid puhkekohti," lisas Aili Küttim. Hiiumaal rajatakse ka kaks uut lõkkekohta: Lõimandi ninale ja Kaste külasse.

Rada liigub mööda riigimetsa ning selle joon sai paberile märgitud juba möödunud aastal. „Osa eramaaomanikega oleme juba saavutanud kirjaliku kokkuleppe, oleme väga tänulikud! Kõikide osavaldadega oleme ka matkatee kulgemise läbi arutanud ja saanud väga palju häid soovitusi," rääkis Küttim.

„Tahan julgustada kõiki, et ei maksa karta, kui tullakse küsima, kas võime teie maa servast läbi minna," pani Aili Küttim hiidlastele südamele. Viitu kellegi õuealale ei panda, raja korrashoid on RMK asi, matkatee ei too hiidlastele kaasa kohustusi, lubas ta.

Aili Küttim lisas, et matkatee brändina on suur võimalus ka Hiiumaa ettevõtjatele, kes saavad oma infot ja reklaame välja panna, sest matkaja vajab toitu ja vahelduseks linade vahel puhata.

Juba käib raja märgistamine metsas. Matkateel on ühtne stiil üle Eesti: kilomeetripostid RMK logoga, puust viidad ja värvimärgistused puudel. Rada tutvustavaid infotahvleid paigaldatakse Hiiumaale 20. Lisaks on kuus infotahvlit Hiiumaa ajaloo teemadel. RMK on võtnud eesmärgiks Hiiumaa matkatee ära märgistada juuliks.

Lisaks Hiiumaa külastusala töötajatele tegelevad projektiga ka RMK külastuskorraldusosakonna loodusradade spetsialist Andre Kaur ja matkatee projektijuht Alar Sikk.

Vaata lisa: **www.loodusegakoos.ee**.

DETAILPLANEERINGUD

- Hiiumaa vallavalitsuse 7. aprilli 2021 korraldusega nr 186 algatati Hausma küla Kuuseoja (katastritunnus 20501:001:1329, üldpind 7706 m², sihtotstarve maatulundusmaa) kinnistu detailplaneering, mille eesmärk on määrata Kuuseoja kinnistule ehitusõigus ja hoonestusala elamu ja abihoone rajamiseks. Algatamisel teadaoleva info põhjal puudub vajadus teha lisauuringuid. Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Pühalepa valla osa Suursadama–Kärdla piirkonna üldplaneeringuga. Detailplaneeringu koostamist korraldab Pühalepa osavalla valitsus (aadress Tempa küla, Hiiumaa vald 92348) ja kehtestab Hiiumaa vallavalitsus (aadress Keskväljak 5a, Kärdla 92413). Korraldusega saab tutvuda tööajal Pühalepa osavalla valitsuses ja Hiiumaa valla veebilehel.
- Hiiumaa vallavalitsuse 21. aprilli 2021 korraldusega nr 219 algatati Kärdla Posti haljasala maaüksuse (katastritunnus 20501:001:1209) detailplaneering. Planeeringuala on 7,3 ha suurune riigi omandis olev sihtotstarbeta maaüksus. Planeeringu eesmärk on kruntida maaüksus ning määrata ehitusõigus ja sihtotstarve. Planeeringulahendus näeb ette maaüksuse jagamise u 20 elamukrundiks koos ligipääsude lahendamisega. Detailplaneeringu algatamise korralduse ja lähtetingimustega on võimalik tutvuda vallamajas kohapeal (Keskväljak 5a, Kärdla) ja valla kodulehel. Planeeringu koostamise korraldaja on Kärdla osavalla valitsus.
- Hiiumaa vallavalitsuse 21. aprilli 2021 korraldusega nr 220 võeti vastu Kaleste küla Mäekolli maaüksuse detailplaneering: Dagopen OÜ töö nr 20-15. Detailplaneeringu lahendus näeb ette maaüksusele elamumaa sihtotstarbe, ehitusõiguse ja hoonestusala määramise koos olulisemate arhitektuurinõuetega. Planeeringuga on lubatud krundile püstitada kuni viis hoonet maksimaalse ehitisealuse pinnaga 500 m². Detailplaneeringu avalik väljapanek toimub 17.–30. maini 2021 Kärdla vallamajas aadressil Keskväljak 5a, Kärdla, Hiiumaa vald ja Hiiumaa valla veebilehel. Avaliku väljapaneku ajal on kõigil huvitatutel võimalik planeeringulahendusega tutvuda ning vallavalitsusele kirjalikult sisulisi ettepanekuid ja arvamusi esitada.

Hoia oma vara!

HELLE-TRIIN NISUMAA
piirkonnapolitseinik

Kuritegude ennetamisele saab igaüks kaasa aidata. Järgides iga päev lihtsaid soovitusi, on võimalik kaitsta oma vara; telefoni, autot, suvilat, metsamaad või jalgratast.

Isiklikud esemed tuleks alati hoida enda lähedal. Mobiiltelefoni, rahakotti või käekotti ei tohi jätta järelevalveta. Hea tava kohaselt võiksid need olla alati käeulatuses, sest siis on võõrastele nendele raskem ligi pääseda.

Hiiumaa on elamiseks turvaline keskkond, kus vahel ei lukustata ööseks isegi autouksi. Aeg-ajalt jäetakse isegi võtmed ette. Enamasti ei juhtu nende autodega midagi, ent kindlasti tuleks oma sõiduvahendi turvalisusele rohkem tähelepanu pöörata. Kui lukustamata auto ära varastatakse, toob see omanikule kaasa suure kulu, sest sageli on hiljem üles leitud auto rohkem või vähem kahjustada saanud.

Suvila turvalisust aitab väga hästi tagada naabrivalve. Võimaluse korral võiks naaber kokkulepitud aja tagant teie suvila juurest läbi jalutada ja kontrollida, kas kõik on korras. Juhul kui läheduses naabreid ei ole, soovitame suvilasse paigaldada valvekaamerad või palgata turvafirma seda valvama. Samuti need, kellel on metsamaad, mis ei asu nende kodukoha lähedal, võiksid seda aeg-ajalt kontrollimas käia. Varakult avastatud kahju või varguse korral on toimepanija enamasti võimalik tuvastada. Hiljem on see väga raske ning sageli on kuriteo toimepanija juba saarelt lahkunud.

Vargad eelistavad kaasa võtta esemeid, mida on kerge transportida ja hiljem lihtne maha müüa. Näiteks varastatakse sageli jalgrattaid, televiisoreid, sülearvuteid, fotoaparaate ja ehteid. Selleks, et varastatud esemeid oleks lihtsam otsida ja tuvastada, soovitame alati üles kirjutada oma asjade seerianumbrid. Samuti tasub näiteks oma jalgratas või fotoaparaat märgistada nõnda, et neid oleks võimalik teistest sarnastest esemetest eristada.

Põneva ajalooga paigad saavad infotahvli

Hiiumaa vallavalitsus viib ellu projekti, millega koondatakse Hiiumaa huviväärtuste kohta põnevam teave ja selle põhjal tehakse infotahvlid.

Projekti üks eesmärke on esile tõsta saare värvikad külad ja sealt pärit tuntud inimesed, ajalugu ning tegemised.

Paigas on juba esimesed 11 infotahvlit. Nende hulgas viit küla – Õngu, Tilga, Jausa, Emmaste ja Tärkma – tutvustavad tahvlid. Selja teeristi paigaldati infotahvel Selja mõisa ja endise maahaigla tähistamiseks. Kärdla põneva ajalooga Pikale tänavale paigaldati kaks infotahvlit. Tähistatud on ka Malvaste kabel, Tobiase sünnikodu ja Kassari mõisasüda.

Infotahvlite tekstid on eesti ja inglise keeles. Projekt jätkub ning kokku on plaanis paigaldada 25 infotahvlit. Uurimisel, tekstide koostamisel ja illustratsioonide leidmisel on tänuväärne koostöö Hiiumaa muuseumiga.

Tahvlid paigaldas OÜ Riburada. Projekti toetab PRIA Leaderi meetmest „Külaarendus ja kogukonnateenused".

Hariduslike erivajadustega õpilased saavad paremad õppetingimused

IVI REMMELG
vallavalitsuse haridusspetsialist

Vald parandab projektiga kuues koolis hariduslike erivajadustega (HEV) laste õppe- ja kasvatustöö ning kaasava hariduse põhimõtete rakendamise tingimusi. Hiiumaa valla üldhariduskoolide põhikooliastmes õpib 701 õpilast. Neist üle 28% vajab suuremal või vähemal määral õppimiseks tuge: tugispetsialistide abi, õppekorralduslikke meetmeid, füüsilise keskkonna ümberkorraldusi ja lisaõppevahendite soetamist. Koolides oli vaja luua ja sisustada väiksemaid õpperuume, et tagada töörahu ja õppimisvõimalused kõikidele õpilastele.

Koolid tõid vajadustena esile:

- väikeklasside mööbli ja teisaldatavate vaheseinte soetamise, et tavalisest palju suurema müra-, nägemis-, kuulmis- ja puutetundlikkusega või autismihäire puhul luua võimalused õppetööd vähem häiriva õppekeskkonna loomiseks ning panna õpilased vajaduse korral eraldi istuma;
- õppevahendid HEV-õpilaste õppetingimuste parandamiseks, liikumispingete vähendamiseks, silmakäe koostöö arendamiseks, intellektuaalseks arendamiseks, logopeedi töövahenditeks.

Projekti tulemusena:

- sisustatakse kuues Hiiumaa koolis väikeklassid või abiklassid õppeks vajaliku mööbli ja/või õppevahenditega;
- kahes koolis paigaldatakse kergesti teisaldatavad vaheseinad;
- kolmes koolis soetatakse istumispallid või istumispadjad liikumispingete leevendamiseks ja rühi parandamiseks;
- kolmes koolis soetatakse erinevaid õppevahendeid;
- neljas koolis on soetatakse IT-vahendeid HEV-õppe paremaks korraldamiseks.

HEV-õpilased kasutavad samuti digiseadmeid ja on oluline, et nad teeksid seda teadlikult, turvaliselt ja oleksid digipädevad. Koolis on võimalik õpetada, kuidas tehnoloogia enda kasuks tööle panna. Arvutis õppimine aitab tuge vajavatel õpilastel arendada kirjutamisoskust, simuleerida tunnetusprotsesse ja arendada suulisi oskusi. Vältimaks digilõhe tekkimist lihtsustatud ja riikliku õppekavaga õpilaste vahel, soovisid koolid soetada infotehnoloogilisi lisavahendeid, et HEV-õpilaste klassiruumidesse paigutada interaktiivsed tahvlid ning anda võimalus kõikidel HEV õpilastel kasutada õppetöös tahvelarvutit. Sülearvutite soetamine oli vajalik ka õpetajatele, et nad saaksid valmistada ette digiülesandeid ja parandada ka enda digipädevust.

Projekti laiem eesmärk on parandada Hiiumaa üldhariduskoolides HEV-õpilaste toetamise võimalusi ja suurendada üldhariduskoolide valmisolekut rakendada kaasava hariduse põhimõtteid, mille kohaselt õpivad hariduslike erivajadustega õpilased üldjuhul elukohajärgses koolis ning võimaluse korral osaliselt või täielikult tavaklassis. Koolide eesmärk pakkuda õpet igale õpilasele tähendab õppe kohandamist vastavalt õpilase eeldustele.

Projekt „Väikelahendused Hiiumaa koolides HEV-õpilaste toetamisel" sai tuge Euroopa Liidu ja Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest.

TEADE

Sotsiaaltoetuste taotlemine

- Suuremõisas ja Viskoosas maikuus sotsiaaltööspetsialisti vastuvõttu ei ole. Vajaduse korral pöördu sotsiaaltoetusete ja -teenuste taotlemiseks telefoni või e-kirja teel:
- Urme Soonvald tel 463 6844, 521 0997, **urme.soonvald@hiiumaa.ee**;
  Pille Näksi tel 5855 3736, **pille.naksi@hiiumaa.ee**.

Transporditeenus

- Kärdla piirkonnas invabussi tellimine kohalikeks sõitudeks ja mandrisõidud rehabilitatsiooni- või meditsiiniasutusesse eakatele ja puudega inimestele.
- Info: Pille Alevi, **pille.alevi@hiiumaa.ee**, tel 505 5746 või 463 6094.

Saunateenus

- Kärdla sadama saun suletud kuni piirangute lõpuni, hilisem info vastavalt Eesti valitsuse korraldusele. Info: Pille Alevi tel 505 5746.

Jäätmejaamas saab pappi tasuta ära anda

Hiiumaa ettevõtted ja eraisikud, kellel oma tegevuses jääb üle suuremas koguses pappkaste ja kartongpakendeid, saavad need nüüd Hiiumaa jäätmejaamas tasuta üle anda.

Sinna alla ei kuulu vanapaber, raamatud jms. Sobib ainult puhas papp- ja kartongpakend.

Hiiumaa jäätmejaama kodulehel saab tutvuda uue hinnakirjaga: **www.hiiuprygila.ee/hiiumaa-jaatmejaam/** hinnakiri.

Peamised muutused hinnakirjas:

- Lisandunud jäätmeliigid:
  - põllumajandusplastid (silokile ja -võrk),
  - töödeldud tekstiilikiudude jäätmed (tekstiilitööstuse jäätmed),
  - plastijäätmed (plastitööstuse tootmisjäätmed: survevalu, ekstrudeerimise jäätmed).
- Suurenes sortimata jäätmete hind.
- Vähenes aia- ja haljastusjäätmete hind.
- Papp- ja kartongpakendi vastuvõtmine.

Hiiumaa jäätmejaam teeb alates märtsist koostööd ASga Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus, kes võitis saarelt ehitusjäätmete väljaveo riigihanke. Uute väljaveohindadega seoses vaatas jäätmejaam üle ka hinnakirja, vastuvõtuhinnad jäid suures osas endiseks.

Rohkem tasuta juriidilist nõu lapsevanematele

Aprillist juunini toimuvad tasuta juriidilised nõustamised „Hea nõu lastega peredele!" projekti raames igal nädalal nii eesti kui ka vene keeles.

Nõustamist saab telefoni teel kolmapäeviti kell 15–18, eelregistreerimisega tööpäeviti 631 1128 või liit@lastekaitseliit.ee.

Nõustamise teemad: perekonnaõigust puudutavad küsimused, lapse õigused, laste õigused suhetes vanematega, vanemate kohustused suhetes lastega, erinevad peremudelid – õigused ja kohustused, üksikvanema õigused, hooldus, eestkoste, lapsendamine jne. Nõustamine hõlmab ka perekonnaõigusega otseselt seonduvaid õigusvaldkondi (sh pärimisõigust). Nõustamisel tutvustatakse ka riigi õigusabi olemust ja pakutavaid võimalusi.

Kui vajad ise või tead kedagi, kellel oleks vaja tasuta kvaliteetset õigusabi perekonnaõiguse teemadel, siis võta ühendust.

Lastekaitse Liit on tänulik Eesti advokatuurile ja projektis „Hea nõu lastega peredele" nõustavatele advokaatidele, kes tulid kaasa liidu üleskutsega toetada lapsevanemaid keerulisel koroonaajal ja on valmis ajavahemikul aprillist juunini suurendama tasuta nõustamise mahtu iganädalaseks.

BUSSIINFO

Käina kandi kaugliinid taas tavapäraselt käigus

- Alates reedest, 23. aprillist on käigus liin 704 Tallinn–Käina–Õngu ja pühapäevast 25. aprillist liin 870 Nurste–Käina–Tallinn.
  Seega reedeti ei ole enam käigus liin 625 väljumisega Käinast 19.50 ja pühapäeviti 632 väljumisega 16.05 Nurstest.
- Reisi toimumist saab kontrollida: kaugliinid.pilet.ee. Täpsem info iga päev kell 7–21 Go Busi Hiiumaa infonumbrilt 517 8592.

Esita tunnustamiseks!

JANE ÜKSIK
ETKA Andras täiskasvanuhariduse koordinaator

Elukestva õppe parimad näited vajavad esile toomist ja tunnustamist. Kes võiks sel aastal olla Hiiumaa

- aasta õppija,
- aasta õpitegu,
- aasta koolitaja,
- aasta õppijasõbralik tööandja?

Kandidaate neljas kategoorias saab esitada 30. maini 2021, täites ankeedi lehel www.andras.ee/tunnustamine või võttes otse ühendust telefonil 5690 7746.

Maakondlikud ja riiklikud laureaadid kuulutatakse välja oktoobris 2021 täiskasvanud õppija nädalal.

Eelmise aastal pälvis Eesti aasta õppija tiitli hiidlane Margit Soone.

Tunnustamine toimub Euroopa sotsiaalfondi projekti „Täiskasvanuhariduse edendamine ja õppimisvõimaluste avardamine" raames.

Konkursi korraldab Eesti täiskasvanute koolitajate assotsiatsioon koostöös haridus- ja teadusministeeriumi, Eesti Tööandjate Keskliidu ja Euroopa täiskasvanuhariduse veebikeskkond EPALEga ja Eesti külaliikumisega Kodukant.

Hiiumaa spordikool kutsub lapsi ja noori õue treeningutele

ELO SAUE
Hiiumaa spordikooli direktor

Hiiumaa spordikooli tegevus piirangute ajal kulgeb treeneri fantaasiat ning noorte sportlaste iseseisvust ja aktiivsust proovile pannes.

Videokoosolekud võistlusreeglitest, ühised veebitrennid, videod iseseisvaks harjutamiseks, eri tasemega lastele ja noortele erinevad kirjalikud juhised, noorte paaristreeningute korraldamine või treeneriga 1 : 1 kohtumised – oleme kasutanud kõikvõimalikke lubatud võimalusi, et noorte motivatsioon ja õpitud oskused areneksid. Suurematega on veidi lihtsam, kuna nende enesejuhtimine ja sisemine soov parem olla on tugevamad.

Väiksemate ehk lasteaialaste ning esimese ja teise kooliastme noorte puhul tehakse palju koos lapsevanemaga, kellel üldhariduskooli kaugõppe ja enda tööde ümberkorraldamise tõttu on niigi suur koormus – seepärast oleme mõnede nende rühmade tegevuse pannud pausile ja jätkame uuesti, kui saab rühmiti koguneda. Kohe see ka hakkab õnnestuma, esialgu siiski ainult õues.

Meie treenerite eesmärk on õpetada noortele sportlike oskusi ja parandada üldist kehalist võimekust, et avardada nende võimalusi sportimisel täiskasvanuna. Sellise eesmärgi täitmiseks on vaja tegeleda nii pea kui ka jalgadega, nii üldise vastupidavuse ja osavusega kui konkreetsele spordialale vajalike oskuste ja taktikate õppimisega. Kõike seda saab teatud määral teha iseseisvalt, kuid juhendatud õpetamine lihtsustab protsessi oluliselt.

Spordikool on peaaegu nagu tavaline kool – ilma õpetaja-treeneri püsiva toetuseta on õppida raskem. Spordikool on ka elukool – selgub, et millegi saavutamiseks on vaja pingutada, oma ajakava ja tegevust on vaja planeerida, kaaslastega on vaja arvestada jne. Tihti on tagasilööke ja kõik ei lähe plaanitult, kuid pärast korduvat proovimist saavutatud väikesed õnnestumised maitsevad vägagi magusalt!

Loomulikult, kui õnnestumised ja head tulemused saavutatakse juba noorena, on see boonuseks, kuid eelkõige tahame anda noortele võimaluse areneda edasi, kuhu vaid soovivad. Vaid taevas on piiriks! Noorena õpitu kinnistub kiiremini ja juba olemasolevatele oskustele saab lihtsamini uusi juurde õppida.

Praeguses olukorras ei toimu spordikooli treeningud nii nagu tavaliselt, kuid alati see tavapärane ei pruugigi olla kõige parem... Oluline on jääda igas mõttes terveks ning sportimine aitab sellele kenasti kaasa.

Kutsume rühmadesse lapsi ja noori, kes tunnevad, et tahavad osata mõnda spordiala paremini kui kodus ise harjutades õnnestub õppida. Neid, kes soovivad olla osavamad-tugevamad-kiiremad kui praegu. Neid, kes tahavad avardada oma maailmapilti ning saada kogemusi. Neid, kes tahavad leida uusi sõpru kogu eluks.

Meil on treenerid praegu küll peamiselt Kärdlas, kuid kui kohapeal on vähemalt kaheksa treeningutest huvitatud last, liigume Hiiumaa piires.

Lisainfot saab treeneritelt küsides, kontaktandmed ja treeningute info on spordikooli kodulehel https://hiiumaaspordikool.ee.

Mais on avatud eluruumide kohandamise taotlusvoor

Hiiumaa valla puudega elanikel on võimalik taotleda oma eluruumi kohandamiseks toetust eluruumi sisenemise, eluruumis liikumise või enesega toimetuleku paremaks korraldamiseks. Taotlusi saab esitada 3.–21. maini.

Eluruumi kohandamist saab taotleda, kui teil on tuvastatud puudega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse mõistes puude raskusaste ja sellekohane kehtiv otsus.

Taotluse kohustuslikud andmed:

- taotleja nimi, isikukood, kontaktandmed;
- taotleja esindaja nimi, isikukood, kontaktandmed, esindusõiguse alus;
- kohandatava eluruumi andmed: aadress ja kasutamise alus: leping, omand, kaasomand;
- eluruumi omaniku või kõigi kaasomanike või korteriühistu nõusolek kohandamise tegemise kohta;
- eluruumi kohandamise eesmärk (liikuvusega seotud toimingute, hügieenitoimingute või köögitoimingute parandamiseks) ja selgitus;
- kohandamise liik: platvormtõstuki paigaldus, laetõstuki paigaldus, ukse automaatika paigaldus, vaheplatvormita kaldtee rajamine, hoone välisukse ava kohandus, korteri välisukse ava kohandus, siseukse ava kohandus, uksekünnise paigaldus, lävepakuta ukseava kohandus, tualettruumi (st pesemisruumi ja WC ühes ruumis või pesemisruumi) kohandus, WC-ruumi kohandus, inva-WC-poti paigaldus, käsipuude paigaldus, muu.

Taotluse esitamisega kinnitab taotleja, et:

- kohandatav eluruum on tema rahvastikujärgne ja tegelik elukoht ning asub Hiiumaa valla haldusterritooriumil,
- eluruum on aasta läbi tema elukoht,
- on esitanud tõesed andmed ja
- lubab töödelda oma andmeid mahus, mis on vajalikud taotluse menetlemiseks.

Koos taotlusega esitatakse:

- taotleja isikut tõendava dokumendi koopia;
- puude raskusastme määramise otsuse koopia;
- esindaja isikut tõendava dokumendi koopia;
- esindusõigust tõendava dokumendi (kohtumäärus, volikiri) koopia;
- eluruumi omaniku või kõigi kaasomanike või korteriühistu kirjalik nõusolek kohandamise tegemise kohta, kui taotleja ei ole eluruumi ainuomanik või kohandatakse kaasomanike ühiskasutuses olevaid ruume;
- hinnapakkumused.

Taotlus koos lisadokumentidega tuleb esitada 3.–21. mail 2021 digi allkirjastatuna e-posti aadressil **kairi.priit@hiiumaa.ee** või kirja teel aadressile Keskväljak 5a, Kärdla 92413, Hiiumaa vald. Samuti võtavad igas osavallas kohapeal taotlusi vastu sotsiaaltöötajad.

Lisainfot eluruumi kohandamise taotlemise kohta saab küsida vallavalitsuse sotsiaalosakonnast telefonidel 463 6095, 5886 6308 või **kairi.priit@hiiumaa.ee**.

HIIUMAA SOTSIAALKESKUS

Kõrgessaare päevakeskuses

- 5. mail alates kl 10 jalatalla punktmassaaž (refleksoloogia). Eelnev registreerimine Maiu kaudu tel 5348 6941. Refleksoloogia ehk tsooniteraapia on turvaline viis toetada ja tasakaalustada keha. Jalatalla masseerimisega leitakse ja leevendatakse kehas pingeid ning antakse jõud kehal end ise tervendama asuda. Refleksoloogia sobib igas vanuses ja erinevate probleemidega inimestele.
- 13. mail alates kl 8.30 pediküüriteenus. Eelnev registreerimine Heli tel 5333 9472.
- 18. mail alates kl 8 juuksur. Eelnev registreerimine Sirje Vaku tel 463 1297; 5666 2317.
- Kolmapäeviti ja reedeti kl 10–14 on võimalus tervisemajas käia saunas, kehtib tunni hind 5 eurot. Leiliruum mahutab kolm inimest. Eraldi saunaruum meestele ja naistele. Sauna kasutamiseks enne kindlasti kokku leppida Arturi tel 505 5732.
- Kõrgessaare päevakeskuses saab pesta pesu ja käia duši all, enne kokku leppida Inna tel 504 2292.

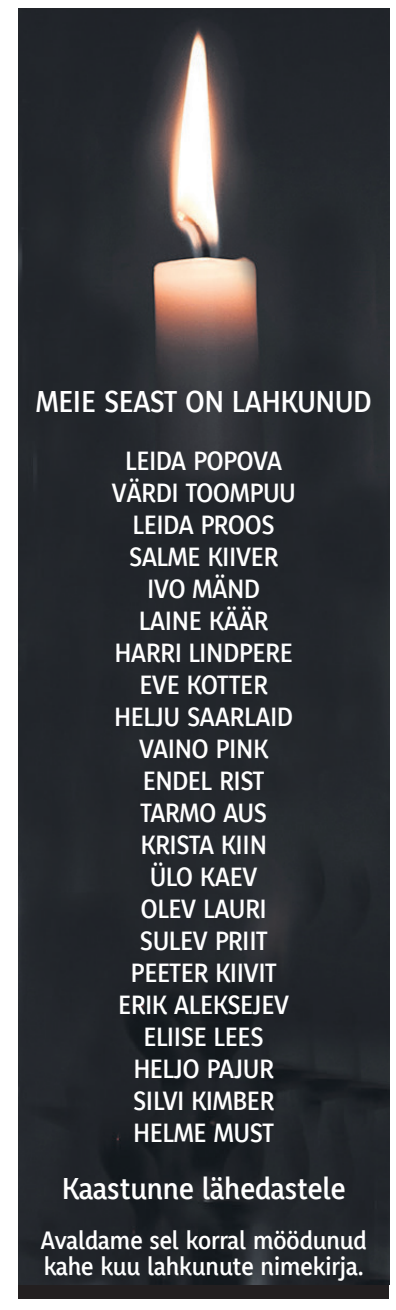

NÄITUSED

Kärdla kultuurikeskuses

- 3.–28. mail kultuurikeskuse näituseruumis näitus „Naine ja Hunt”, autor Katrina Kolk. Samal ajal Nelja Nurga galeriis näitus „Naine ja Hunt. Habras ja tugev”, autor Kristiina Jakimenko
- 3.–31. mail kultuurikeskuse sammassaalis Kärdla riigimaja arhitektuurivõistluse näitus
- 1.–31. mail kultuurikeskuse sammassaali akendel „Äratundmisrõõm” Kärdla kultuurikeskuse laste kunstiringi ja loomeringi ühisnäitus

Nelja Nurga galeriis

- 6. mail avame Nelja Nurga galeriis Kristiina Jakimenko personaalnäituse „Naine ja hunt: habras ja tugev”. Näitus jääb avatuks 29. maini.
- Koos Kärdla kultuurikeskuse näituseruumis toimuva Katrina Kolki näitusega „Naine ja Hunt” on tegemist kahe noore kunstniku omalaadse paarisnäitusega. Sarnane teema, erinevad lähenemised.
- Galerii müügiosas on avatud Hiiumaaga seotud loojate teosed – heli-, fotograafia-, kirjandus-, tarbe-, ja kujutav kunst.
- Galerii on kevadisel perioodil alates 6. maist avatud reedeti ja laupäeviti kell 11–15, kõigil muudel aegadel saab ligi kokkuleppel:
- Kaja Hiis-Rinne tel 510 9255, Helle-Mare Kõmmus tel 529 9429, Kalli Sein tel 503 2246

Hiiumaa muuseumis

- Pikk maja ja Kassari muuseumimaja suletud kuni piirangute leevenemiseni, 2. maini.
- Maist algab Hiiumaa muuseumis suvehooaeg ja pikenevad lahtiolekuajad:
- Pikk maja avatud E–P kl 10–17.30.
- Kassari muuseumimaja avatud E–P kl 10–18.
- Muuseumide lahtiolekuaegadel avatud ka meene- ja raamatupoed
- R. Tobiase majamuuseum ja Mihkli talumuuseum avatud ettetellimisel.
  Lisainfo: 463 2091 või info@hiiumaamuuseum.ee.

Pikas majas

- 7. mail kl 14–16.30 Teemapäev „Suur Tõll, Leiger ja teised vägilased mütoloogilises minevikus ja meie päevil”. Kuna kohtade arv on piiratud, palume registreeruda info@hiiumaamuuseum.ee või 463 2091.
- Alates 3. maist on Pikas majas avatud uus näitus „Tõusud ja mõõnad – Hiiumaa tööstusliku kalapüügi lugu 1945–1991”. Näitus räägib loo tööstusliku kalapüügi tekkest ja arengust Hiiumaal ning selle mõjust saare sotsiaalsetele ja kultuurilistele oludele, mis ei jätnud puutumata ühtki toonast hiidlast.
- Näitus „Suvehiidlane Alo Hoidre – pidev kunstipiiride nihutaja” avatud 16. maini. Näitusel saab näha kunstnik Alo Hoidre (1916–1993) õlimaale, graafikat ja segatehnikas töid. Lisaks näiteid raamatuillustratsioonidest.

Kassari muuseumimajas

- Näitus „Elu saarel. Tuli, vesi, õhk, maa” heidab pilgu hiidlaste elu argipäeva nähtustele ja sündmustele ning pöördepunktidele saare ajaloos läbi nelja ürgelemendi: tuli, vesi, õhk ja maa. Kõigile teadmishimulistele suurtele ja väikestele on avatud „4 elemendi õmbluskoda”, kus saab katsete käigus ise proovida ürgelementide toimimist erinevates olukordades. Nii saavad külastajad ennast „siduda, lõimida, õmmelda kokku” Hiiumaa kui saarega ja meie püsinäitusega.
- Varahoidlaks muudetud näituseruumis saab näha toidu- ehk piimakappe, seinakappe, pesu- ja tööriistakappe, riide- ja puhvetkappe, aga ka kaalukappi, lasteaiakappi, kummutit ja krahvi öökappi.

ELAMUSKESKUSES TUULETORN

- Elamuskeskus Tuuletorn loodab, et näeb alates 3. maist kõiki oma uusi ja vanu sõpru taas keskuses elamusi kogumas.
- Seniks on Tuuletorni uksed on kinni ning käisil vahvad ettevalmistused eelolevaks kõrghooajaks. Lubame Teile, et avastada on nii paljugi uut!

Hiiumaa Teataja, Hiiumaa valla väljaanne
Toimetajad: Liina Siniveer, tel 5386 7606, Kärolyn Kivistik ja Anu Tammearu
Kujundus ja küljendus Katri Henga
Trükikoda Kroonpress
Hiiumaa Teataja ilmub kuu viimasel reedel.
Info ja teated järgmise kuu lehte on oodatud eelneva kuu 15. kuupäevaks: info@hiiumaa.ee

Kevadtorm tuleb Hiiumaale

Kaitseväg korraldab 17. maist 4. juunini õppuse Kevadtorm, millest osa toimub Hiiumaal. Õppuse põhitegevus leiab aset kaitseväe keskpolügoonil ja teistel kaitseväe ning kaitseliidu harjutusaladel ja nende lähiümbruses Põhja- ning Kesk-Eestis.

Õppusel harjutab kaitseväg erinevate tasandite staabitöö protseduure ja kaitseväe, Kaitseliidu ning liitlasüksuste koostööd kriisi ja sõjaaja olukorras. Samuti kontrollitakse õppusel üksuste valmisolekut lahinguülesannete täitmiseks.

Kaitseväg rakendab õppuse korraldamisel koroonaviiruse levikut takistavaid meetmeid, jälgides hügieeni hoidmise reeglite täitmist ja kasutades võimalikult palju kaitseväe harjutusalasid. Õppusel osalevad ainult haigustunnusteta teenistujad, keda nakatumise kahtluse korral testitakse ja vajaduse korral isoleeritakse.

Õppuse ajal on üle Eesti liikvel tavapärasest rohkem kaitseväe ja liitlaste masinaid, mistõttu tuleks Kevadtormi vältel olla liikluses veelgi tähelepanelikum ning jälgida muutuda võivat liikluskorraldust. Samuti kasutatakse õppuse ajal tavapärasest rohkem lennuvahendeid.

Kaitseväg annab endast parima, et kasutada õppuse alasid heaperemehelikult ja mõjutada võimalikult vähe tavapärast argielu.

Õppusega seotud küsimuste korral võtke ühendust kaitseväe tsiviil-sõjalise koostöö (CIMIC) spetsialistidega numbril 5301 2852 või aadressil kevadtorm@mil.ee.

Kevadtorm on kaitseväe iga-aastane õppus. Esimene Kevadtorm korraldati 2003. aastal.

Märtsist kehtib uus avaliku ürituse korraldamise ja pidamise kord

Hiiumaa vallavolikogu kehtestas määrusega Hiiumaal avaliku ürituse korraldamise ja pidamise korra alates selle aasta 1. märtsist. Uus kord on tingitud vajadusest kehtestada tervet Hiiumaad hõlmav ühtne regulatsioon.

Vajaduse korral peab ürituse korraldaja kooskõlastama taotluse ja dokumendid päästeameti, maanteeameti ja keskkonnaametiga ning sõltuvalt ürituse iseloomust ja asukohast teiste asutuste ja füüsiliste või juriidiliste isikutega ning organisatsioonidega. Ürituse korraldaja peab esitama ürituse loa taotluse koos vajalike ametkondade kooskõlastatud dokumentidega politsei- ja piirivalveametile. Kui vajalikud toimingud tehtud, esitab korraldaja avaliku ürituse loa taotluse koos kõigi nõuetekohaste dokumentide ja kooskõlastustega vallale vähemalt 15 tööpäeva enne ürituse toimumist.

Oluliste muudatustena võrreldes varem kehtinud määrustega näeb uus kord ette, et korraldajal tuleb luua inimeste käiguradadest mõistlikule kaugusele piiratud suitsetamisalad juhul, kui tegu ei ole üritusega või üritus leiab aset kohas, kus tubakaseaduse kohaselt on suitsetamine keelatud, näiteks noortele mõeldud üritused, haridusasutuse territoorium.

Samuti tuleb hakata koguma liigiti vähemalt segaolmejäätmeid, biolagunevaid jäätmeid ja pakendijäätmeid. Jäätmemahutile peab olema selgelt ja arusaadavalt märgitud kogutavate jäätmete liik. Samuti pöörab vald korraldaja tähelepanu loomade heaolu tagamisele ürituste korraldusel.

Hiiumaa valla avaliku ürituse ja korraldamise korda saab lugeda Riigi Teatajast: www.riigiteataja.ee/akt/426022021018.

Uuskasutuskeskuse kogumisring mais

28. mail jõuab Hiiumaale taas Uuskasutuskeskuse kogumisring. Palume tuua vaid sellises seisukorras esemeid, mida saab keegi teine rõõmsalt taas kasutusele võtta. Nii saame kõik anda endast parima, et kogumisringi traditsioon jätkuks.

Lisaks kasutuskõlblikele riietele on võimalik ära anda heas korras jalanõusid, sööginõusid, väikeelektroonikat.

Kogumisringi kaubik peatub 28. mail:
- Suuremõisa kaupluse parklas kl 11.30–12
- Emmaste kaupluse parklas kl 12.30–13
- Käina Konsumi parklas kl 13.30–14
- Kärdla Selveri parklas kl 14.30–15.30

Kogumisringi teeb Uuskasutuskeskus.

Kasutuskõlbmatu tekstiili saab viia konteinerisse

Kuigi Eestis tuleb tekstiil teistest jäätmetest nende tekkekohal eraldi koguda, puudub tekstiilijäätmete liigiti kogumise üleriigiline lahendus. Hiiumaal on kõigil võimalus panustada tekstiilijäätmete taaskasutusse, kui annate oma riided üle Uuskasutuskeskuse kogumisringil, kust suunatakse need uuesti kasutusse.

Paratamatult on kõigil riietel oma eluiga ning sellised katkised, määrdunud riided, mis ei sobi enam taaskasutuseks, saab viia igas osavallas asuvasse kasutuskõlbmatu tekstiili konteinerisse.

Jäätmetekke vältimise esimene samm on mõistlik tarbimine. Mõtleme oma ostud läbi ning ärme viska prügi hulka lõpuni tarbimata esemeid, mis sobiksid võtta uuesti kasutusse.

Detailplaneeringud

Hiiumaa vallavalitsuse 24.03.2021 korraldusega nr 162 „Rambi ja Murula detailplaneeringu eskiisi avaliku väljapaneku korraldamine” otsustati korraldada Emmaste külas asuvate Rambi (17501:001:0415) ja Murula (17501:001:0416) katastriüksuste detailplaneeringu eskiislahenduse avalik väljapanek 26. aprillist 26. maini 2021 Emmaste osavalla valitsuses, aadressil Vallamaja, Emmaste küla ja Hiiumaa valla veebilehel vald.hiiumaa.ee.

Detailplaneeringu eskiisi avalik arutelu toimub 3. juunil 2021 kell 10 Emmaste osavalla valitsuses.

Planeering on algatatud Emmaste vallavolikogu 25. septembri 2017 otsusega nr 197 „Detailplaneeringu koostamise algatamine, keskkonnamõju strateegilise hindamise mittealgatamine”. Planeeringuala suurus on 4,6 ha ehk hõlmab mõlemat kinnistut tervikuna. Detailplaneeringu eesmärk on kinnistute jagamine kokku üheksaks iseseisvaks kinnistuks, millest kaheksale hoonestatavale kinnistule määratakse hoonestusala ja ehitusõigus üksikelamule ja kuni kolmele abihoonele ning üks kinnistu jääb hoonestamata looduslikuks rohumaaks; infrastruktuuri ja servituudi asukohtade määramine, üldplaneeringu muutmine: alla ühe hektari suuruste kruntide moodustamine.

Lisainfo:
Pilvi Post,
pilvi.post@hiiumaa.ee,
tel 462 2445

SÜNDMUSED

- **L, 1. mail** Kärdla linna virtuaaljooks.
- **R, 7. mail kl 14–16.30** teemapäev „Suur Tõll, Leiger ja teised vägilased mütoloogilises minevikus ja meie päevil” Hiiumaa muuseumi Pikas majas. Tasuta.
- **L, 8. mail kl 17** „Kolm meest, naine ja 90ndad” ehk Märt Avandi, Lauri Liiv, Johan Randvere ja Nele-Liis Vaiksoo Käina huvi- ja kultuurikeskuses.
- **7.–9. mail kl 9–20** Minu Euroopa orienteerumismäng – jaluta läbi Euroopa ja saa huvitavaid teadmisi!
- **P, 9. mail**
  Kl 9–18 Euroopa päev Kärdla keskväljakul.
  Kl 15 Hiiumaa aasta ema 2021 – virtuaalne üritus Hiiumaa valla veebikanalites
  Kl 18–19 emadepäeva virtuaalkontsert – Kristjan Kannukene. Kärdla kultuurikeskuse veebikanalites.
- **E, 10. mail kl 18–19** kontsert: Age Juurikas Käina huvi- ja kultuurikeskuses. Tasuta.
- **L, 22. mail kl 9–14** hiidlaste kevadlaat Kärdla keskväljakul.
- **R, 28. mail kl 18–20** Pühalepa taidlejate kevadkontsert.
- **L, 29. mail** Tuulekala festival Orjaku sadamas. Tasuta.
- **Kl 12** Kõrgessaare rattasõit.
- **Kl 13–15** Nargenfestival ja Kreegi päevad: „Unes nägin ehk Kauneimad Kreegi laulud”.

HIIUMAA TARBIJATE ÜHISTU KOOSOLEKUD

Hiiumaa Tarbijate Ühistu selle aasta piirkondlikud koosolekud toimuvad õues kaupluste territooriumil:
- 10. mail kl 17 Kõrgessaares,
- 11. mail kl 17 Suuremõisas,
- 12. mail kl 13 Nurstes,
- 12. mail kl 15 Emmastes,
- 13. mail kl 17 Kärdlas,
- 14. mail kl 17 Käinas.

Kinnitus koosoleku toimumise kohta koos päevakorra ning muu infoga Coop Hiiumaa kauplustes ning kodulehel www.hiiumaa.coop.ee hiljemalt 3. mail.

KÄRDLA LINNARAAMATUKOGU

150 aastat Kärdla raamatukogu!

Kutsume teid tähistama Kärdla raamatukogu 150. sünnipäeva 12. mail kell 12 Kärdla keskväljakul ja osalema veebikonverentsil „Kas oma juurte eest saab põgeneda?” raamatukogu veebilehel raamatukogu.hiiumaa.ee.